Reino Sepp
Högholmsgränd 127 46.

EESTI PÄEVA-LEHT

ESTNISKA DAGBLADET

Kolmapäeval, 23. jaan. 1974
Nr. 6 (3894) 16. aastakäik

Per Ahlmark viib EPL-toetuse veel kord riigipäevale

– Eestlased Rootsis võtavad Presstödsnämndeni Eesti Päevalehe pressitoetuse käsitlemist edaliku eesti rahvusgrupi diskrimineerimisena ja katsena takistada eestikeelse kultuuri edasielamist ja arenemist Rootsis, rõhutab riigipäevaliige Per Ahlmark (FP) riigipäevale möödunud nädalal tehtud esildises, milles ta nõuab, et Eesti Päevalehte käsitletakse ja koheldakse muu rootsi ajakirjandusega samadel alustel.

Riigipäv peaks, vastavalt Per Ahlmarki ettepanekule, tegema ettepaneku valitsusele, et see riikliku päevaajakirjanduse toetamisreeglites teeks sellised täpsustamised, et produktsioonitoetus võiks kehtida juba käesoleval aastal ka mitterootsikeelse ajakirjanduse suhtes.

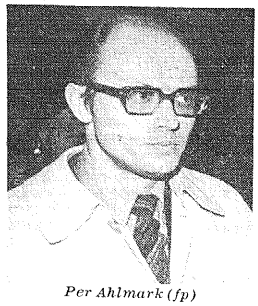
Riigipäevaesildises kirjeldatakse Eesti Päevalehe asendit eesti rahvusgrupi uudistevahenduses ja kultuurielus, samuti kui ühenduspidaja rahvusgrupis. See on hädavajalik eesti rahvusgrupi organisatsioonidele ja nende elule.

Ilmumine on võimalik aga ainult suurele eneseohverdamisele, minimaalne personal peab ära tegema töö, mis on normaalselt määratud palju rohkematele inimestele ja kaastöölised töötavad ainult sümboolse tasuga või koguni ilma selleta.

Üheainsa inimese haigestumine näit. võiks kujuneda ajalehe ilmumisele suuri raskusi tegevaks.

Per Ahlmark märgib, et Eesti Päevalehele on Presstödsnämnd kahel korral toetusesildise tagasi lükanud – kolmas on veel otsustamata. Seejuures on Presstödsnämndeni liikmete arvamised kardinaalselt lahku lahku küsimuses, kas EPL on

Järg lk 7

Per Ahlmark (fp)

Riiklikud toetused vähemuste kirjastusile on kaalumisel

Litteraturutredningen, riiklik erikomisjon, millise ülesandeks oli kaaluda ja uurida väärtkirjanduse seisundit Rootsis, esitas valitsusele oma raportdi. Selles puudutatakse ka eesti ja teiste vähemusgruppide kirjanduse olukorda Rootsis.

Ulatuslikus peatükis mis on kirjutatud koostöös Invandrarutredningiga kirjeldab komisjon Rootsis elavaid rahvuslikke vähemusgruppe ja paneb ette, et riik ligema 3–5 aasta jooksul toetab avalikke raamatukogusid kokku 12 miljoni krooniga sisserändajate ja vähemusgruppide keeltes raamatute muretsemiseks.

Samuti paneb komisjon ette, et et väiksemate kirjastuste toetamiseks loodud fond oma tegevuses arvestaks ka keeleliste vähemusgruppide kirjastus probleemidega. Komisjoni peaettepananekauks on produktsioonitoetuse andmine rootsi väärtkirjandusele.

Komisjoni kirjeiduse järgi on eesti rahvusgruppe eesti emakeelega isikute arvu Rootsis hinnatakse 24.000-le isikule) kõige enam arenenud kultuurieluga vähemusgrupiks Rootsis. Vähemuskeeltes esineb raamatute pidevat väljaandmist ainult eesti keeles, mõningal määral on neid välja annud ka lätlased ja poolakad.

Suured sisserändajate grupid, nagu soomlased ja jugeloaavlased aga ei ole selliste aktiivsust üles näidanud.

Komisjoni aruandes on eestlasi puudutavas peatükis märgitud, et eestlastel on oma koolid, et nad annavad igal aastal vähemalt 25 raamtut välja, et eestlastel ilmub oma ajalehti ja ajakirju, neist suurimana Eesti Päevaleht, mis ilmub kaks korda nädalas.

Edasi märgitakse, et Eesti Kirjanike Liit Välismaal on komisjonile saadetud kirjas rõhutanud, et eesti kirjanduse väljaandmisele Rootsis ei ole senini antud ühiskondlikku toetust ja taotletakse eesti raamatute muretsemist avalikesse raamatukogudesse, mis toetakse raamatute väljaandmist, teatud juurdemaksu kirjanduse väljaandmisel trükikuludeks ja toetust Rootsis elunevate eesti kirjanike tööde tõlkimiseks rootsi keelde.

Komisjon avaldab soovi, et ka vähemuskirjastuste probleeme võetakse arvesse edaspidi – see hõlmab praktiliselt ka eesti kirjastusi.

Alma Laretei surnud

Stockholmis Mörby haiglas suri pühapäeva, 20. jaanuari varahommikul kell 5 pärast üheksakuist haiglas viibimist Alma Laretei, end. E.V. Rootsi ja Skandinaavia-saadiku Heinrich Laretei lesk ning endine Eesti Naisklubi esinaine. Leinama jäävad tütred Maimu Evequoz ja i Käbi Laretei lastega ning perekondadega.

"Katse maha vaikida"

MOSKVA (EPL) – Propagandaorganid süüdtavad häbiväärselt kõigile hukkunuile suletud silmadesse ja näitavad, kui kramplikult püütakse kinni verisest minevikust ja soovitakse seda ka tulevikus kinnises kotis hoida, et keegi ei saaks ütelda ühtki sõna, et ei tehtaks ühtki juriidilist kohtuotsust timukate, jälitajate ja ülesandjate moraalseks hukkamõistmiseks," ütleb Nobeli Laureaat Solzhenitsön oma kommentaaris Nõukogude ajakirjanduse rünnakutele tema enda ja ta orjalaagrite elu kirjeldava uue romaani "Gulag-arhipelaagi" vastu. Ta avaldab imetust, et ametivõimud nüüd eitavad isegi oma varasemaid poolikuid omaksvõtmisi.

Kokkulepe vägede eraldamiseks

TEL AVIV (EPL) – Egiptuse ja Iisraeli ülemjuhatajad kirjutasid reedel kell 11.30 Kairo-Suessi maanteel asuvas läbirääkimistelgis 101-nda kilomeetritulba juures alla kokkuleppele mõlemapoolseks vägede eraldamiseks, et kindlustada vaherahu ja võimalikuks teha rahuläbirääkimisi Genfis. Kokkuleppega moodustatakse 10 km laiune puhvertsoon Egiptuse ja Iisraeli vägede vahele, millist hakkavad valvama UNO-väed.

Vägede eraldamine peab lõpule viidud olema 40 päeva jooksul. Rõhutatud on, et selle eraldamisega ei ole veel loodud lõplikku rahu – poliitilised läbirääkimised püsiva rahu kindlustamiseks rahulepinguga jäävad Genfi rahukonverentsi lahendada, mis kerge ei saa olema, kuna araablased ei ole taganenud nõudmisest, et Iisrael lahkuks kõigist okupeeritud aladelt.

Kokkuleppega taganevad iisraellased umbes 20 km Siinai kõrbes ja asuvad kerges tikaitstavaisse mäekitsustesse, umbes 30 km Suessi kanalist. Egiptlased omakorda kohustuvad oma vägesid idapool Suessi kanalit, mille kallas nende kätte jääb (mis annab võimaluse kanali taasavamiseks) vähendama 7000 meheni ja 30 tankini. Raskerelvi võivad egiptlased omada läänepool kanalit, iisraellased läänepool mägesid.

Iisraeli välisminister ütles, et kokkuclepe kindlustab tema maad üllatusrünnakute vastu ja arvas, et sellega on mõlemad pooled näidanud, et nad töeliselt ei soovi uut sõda.

Järg lk 7

Riigipäevakülaline

Riigipäevaliige Mårten Werner eestlaste esindajatega Stockholmi Eesti Majas. Vasakult Mart Maandi Noortetöost, Eesti Komitee abiesimees Heinrich Mark, EELK peapiiskop Konrad Veem, riigipäevaliige Mårten Werner ja EPL peatoimetaja Juhan Kokla EPL-foto Tarmo Sepp)

Stockholmi Eesti Maja külastas riigipäevaliige Mårten Werner (m), et lähemalt tutvuda eestlaste probleemidega. Ta vestles selle juures Eesti Päevalehe peatoimetajaga EPL toimetuses, peapiiskopiga EELK konsistooriumi kantseleis, Eesti Komitee abiesimehega ja Eesti Noortetöö esindajaga.

Mårten Werner on nimelt olnud mitmel korral eestlasi puudutavate ettepanekute esitajaks riigipäeval, muide on ta kaitsnud seal ka Eesti Päevalehele pressitoetuse andmist.

Külaline käis ka Eesti Kultuurikoondises, kus teda vastu võttis peasekretär Elmar Pettai ning astus läbi ka Eesti Pensionäride ühingu traditsiooniliselt kuu-koosviibimiselt, mis parajasti käigus oli.

Mårten WErner viibis hiljem Eesti Maja klubiruumides kohvilauas eestlaste külalisena.

EPL Kolmapäeval, 23. jaan. 1974

ÄRATAJA

Moskva on taasalustanud nende saksa raadiojaamade segamist, millised oma saadetes loevad Aleksander Solzhenitsöni uut raamatut "Gulag-Arhipelaag". Samal ajal kestab ajakirjanduses kampaania, mis ühelt poolt aga püüab näidata, nagu ei oleks läänemaailm üldse huvitatud tema raamatutest, näit. Stockholmis müüdavat neid juba väljamüükidel kilokaupa võileivahinna eest.

Kõige selle erutuse juures, mis ilmselt on tabanud Kremli, on huvitav mainida ka seda, et kõik see, millest Solzhenitsön oma uues ja värasemates teostes kõneleb, ei olegi läänemaailmas päris tundmata. Arvutud N. Liidust põgenenud on oma elamusist jutustanud, eksiilrahvused on terrorit kirjeldanud oma broshüürides ja väljaannetes ning läänes on ilmunud raamatuid Stalini terrorist üsnagi nimekate läänelise autorite, näit. kuulsa ajaloolase Robert Conquesti sulest (The Great Terror). Moskva on muidugi olnud irriteeritud, kuid mitte kunagi sellisel määral kui nüüd. Miks?

Sellepärast, et Solzhenitsöni isikus on tegemist ärataja ga, kellel ilmselt on hoolikaid kuulajaid nii läänes kui idas, kes on veendunud kirjaniku läkituse aususes ja tema missiooni hädavajalikkuses. Seda elementi pole suutnud informatsioonile juurde anda keegi varem — eksiilis viibivad inimesed on teatavasti alalise kahtluse all, et nad fanaatikutena liialdavad ja on juba võitlejaina erapoolikud, ajaloolased ei ole aga kunagi masside poole pöördunud, pealegi on nende andmestikku kiputud pidama ajalooks, millel enam ei ole mingit aktuaalsust.

Nüüd aga väidab läänes kõrgeima austusavaldusega kroonitud populaarne kirjanik, et ebaõiglus ja terror ei ole kaugeltki kõrvaldatud, kuigi Stalini epohh on jäänud kaugele seljataha. Ja oma nõutuses, mida teha, kuna töe eest võitlejate arv kipub kasvama kõigile survevahenditele vaatamata, on N. Liidu praegused valitsejad sattunud olukorda, kus iga terroriakt silmapilk leiab vastukaja läänes.

Mis tähendab ka seda, et kui Solzhenitsöna, Sahharovi j.t. vaigistamiseks kasutusele võetakse Stalini likvideerimismeetodid, siis osutub see juba isegi poliitiliseks takistuseks Kremli eesmärkide arendamisele läänedemokraatiates.

N. Liit on ise juba teise vene Nobeli laureaadi vastu toimuva kampaaniaga tekitanud olukorra, kus ikka ja jälle küsitakse: kas Brezhnev ei otsusta Solzhenitsöni lõplikult kõrvaldada ja riskida konsekventsidega.

Kummalisel viisel on tekkinud nii olukord, kus ainult paar kartmatut meest N. Liidu rahvastevangla sisemusest saavad ütelda tött otsesel lääne vaba maailma avaliku arvamise toetusel, kusjuures see toetus on vähemalt senini osutunud nii efektiivseks kaitseks, et terrorirezhiim on kahtlevas olekus, kas neid t o h i b ja s a a b vaigistada.

Selles kõhkluses öieti seisnebki kõige olulisem vahe Stalini ja praeguse ajastu vahel. Stalin oma tälesti hermeetiliselt suletud maailmas oli märksa suveräänsem oma terrori teostamisel kui tema järglased, kes õhuaukude, mida nad ise poliitilistel kaalutlustel raudeesriidesse on loonud, kinnitoppimisega enam toime ei saa tulla ja selle tõttu peavad kogu aeg arvestama, et kõik nende teod ühel või teisel viisil satuvad maailma avalikkuse kohtu ette. Iga samm, kaasa arvatud kampaania Solshenitsöni vastu, kriipsutab alla, et N. Liit ei ole ka praegu veel õigusriik, vaid ainuvalitsejalik diktatuur, kus inimõigused puuduvad.

Selles osas on just tänu Solzhenitsönile, Sahharovile j. t. hulljulgetele vaimuinimestele ka läänes silmad avanemas. Mida aga Kreml enim kardab, on nende äratuse sisemine mõju ja kampaania ongi suurelt osalt käiku lastud nende mõjude kõrvaldamiseks ja võimalike uute opositsionääride ärahirmutamiseks. Muutunud olukordades on see aga raskem kui see oli Venemaa täieliku isoleerituse päevil.

Kogu maailma ajalehed ja raadiod toovad väljavõtteid orjalaagridokumendist "Gulag-Arhipelaagist". Seda kommenteerivad ajalehed, TV-kommentaatorid ja massmeediumide jälgijad. Neist kommentaaridest ilmneb, et Solzhenitsöni äratusest on kasvamas senisest parem teadlikkus kommunistlike diktatuuride olemusest.

KLA

EESTI PÄEVALEHT
Estniska Dagbladet
Peatoimetaja Juhan Kokla
Vastutav väljaandja
(ansv. utg.)
Arvi Moor

Toimetus ja talitus:
EESTI MAJAS Stockholmis:
Wallingatan 32, 1 tr.
Postiaadress: Box 667
101 29 Stockholm 1
Telefon 21 84 46

Toimetaja Eskilstunas Jüri Aus
Aadr. Eesti Päevaleht, Box 120,
631 02 Eskilstuna, tel. 016/14 77 72
Tellimispostgiro nr. 15 67 70-0
Kuulutusarvete postgiro 60 59 00-0,
Eesti Päevaleht Förlags AB,
Stockholm

Tellimishinnad:
Aasta ..... kr. 170:—
Termin (4 kuud) ..... kr. 62:—
Kuu ..... kr. 17:—

Väljaandja EESTI PÄEVALEHT FÖRLAGS AB

Trükkija: Eskilstuna-Kurirens Tryckeri AB Eskilstuna 1974

Helsingi eestlasest koreograaf

HELSINGI (EPL) — Uusi Suomi teatel on Helsingi Rahvusooperi ballettmeistri kandidaadiks Tallinna Estonia ballettmeister Mai Murdmaa, kuna senine inglasest ballettmeister Alan Carter lahkub Soomest.

Mai Murdmaad oodatakse lähematel nädalatel Helsingisse läbirääkimistele. Mai Murdmaa balett "Piinatud Johanna" tuleb märtsis soome televisoonis esitamisele Estonia ansambli tantsituna. Estonia-balletiansambli külastusel Stockholmi oli teatavasti üheks koreograafiks sama Mai Murdmaa.

INFORMATION FRÅN TRANSPORTNÄMNDEN

Kütusejaotus välismaal registreeritud sõidukitele

● ***Mootorsõidukid, mis praegu on Rootsis, kuid on registreeritud välismaal.*** Sellised sõidukid ei saa automaatselt kütuse standardratsiooni. Seepärast tuleb sisse anda sooviavaldus, mida tehakse blanketil DA 201 või DA 203. Sooviavaldusele lisatakse registreerimisdokumendi koopia ja märgitakse kuupäev, mil kavas on sõidukit Rootsist välja viia. Peale selle tuleb märkida arvestatud kütusevajadus liitrites Rootsis viibimise ajal, ent mitte kauemaks kui normeerimisperioodi lõpuni. Käesolev normeerimisperiood hõlmab ajavahemikku kuni 28. veebruarini.

● ***Välismaal registreeritud mootorsõidukid, mis praegu on välismaal, kuid milliseid kavatsetakse Rootsi tuua.*** Sooviavaldus kütuseratsiooniks meie maal viibimiseks tehakse ka sel puhul blanketil DA 201 või DA 203. Sooviavaldusele lisatakse juurde koopia registreerimisdokumendist. Lisaks märkitakse riiki sissetuleku koht (piirijaam) ja saabumise kuupäev, lisaks ka arvestatud kütusevajandus liitrites siin viibimisel ning kuupäev, mil sõidukiga taas kavatsetakse Rootsist lahkuda.

Transportkomisjoni otsus saadetakse sooviavaldajale, kes selle ettenäitamisel saabumiskohas saab otsustatud kvantumi kütust.
Tollivõimud aitavad saabujaid.

● ***Sooviavaldus Transportnämndenile.*** Mõlemal eespool nimetatud juhul tuleb blankett koos juurdelisatud dokumentidega saata: Transportnämnden, Box 5086, 102 42 Stockholm 5. Andmeid ja motivatsiooni nõutud ratsiooniks tuleb võimaluse korral lasta töendada.
Kui soovitakse peale otsustatud ratsiooni veel kütust, tuleb uuendatud sooviavaldus teha blanketil DA 204. Blankette on olemas m.h. postkontorites ja läänivalitsustes.

● ***Erandid veoautodele.*** Välismaal registreeritud suurem veoauto, mida kasutatakse import- või eksportkaupade transpordiks ja mis saabuvad Rootsi laadungiga, mida transporditakse siia, siit välja või läbi riigi, saab kütust Kristidsnämndeni kaudu Rootsi saabumisel, Toll annab lähemat informatsiooni.

TRANSPORTNÄMNDEN

Kui raha kaotab väärtuse Inflatsioon kogu maailmas

Mis asi on inflatsioon? Seda ei ole vaja seletada vanema põlve eestlastele. Millest tekib inflatsioon? Sellele küsimusele vastamine nõuab juba veidi mõtlemist. Lihtsamad vastused on: 1) Kui töölised nõuavad ja saavad kõrgemaid palku, kuid sealjuures töölise tootmisvõime ei suurene vastavas proprtsioonis. Vabrikant peab paratamatult tõstma kaupade hindu, et saada protsentuaalselt sama kasumit kui varemgi. 2) Kui riigil on raskusi eelarve tasakaalustamisega ja ta pudujäägi katmiseks trükib juurde uut raha. Uue raha juurdetulek suurendab riigis käibeloleva raha hulka, ilma et seiajuures tõuseks toodetud kaupade hulk. Kaupade hinnad aga olenevad pakkumise-nõudmise printsiibist. Kui nõudmine kaupade järele suureneb (ja see peaks ka suurenema, sest rahva on rohkem raha käes), tõusevad kaupade hinnad ja vastupidi, kui nõudmine kaupade järele langeb, langevad ka kaubahinnad. Sama lugu on ka rahaga. Kui raha on vähe liikvel, tuleb kaupade hindu alandada, et üldse müüa võida, ja raha omab kõrge väärtuse (käibeloleva raha hulka vähendatakse suurema m aksustamise teel). Kui tsirkulatsioonis olev raha hulk kasvab, suureneb nõudmine kaupade järele ja kaubahinnad tõusevad ja raha hind langeb.

Sellest ei ole mingit abi kui riik hoiab saladuses uute rahade trükkimise fakti. Igaüks tunneb instinktiivselt, et raha on rohkem liikvel ja et seda võib kergemal käel raisata.

Inflatsioon on mitmetuhandeaastane "elukas". Ta on olnud vahel surma lävel, kuid ikka jälle kosunud ja öitsele löönud. Inflatsioon sündis samal ajal kui rahagi ja ta jääb ellu niikaua kui elab raha.

Inflatsiooni all kannatab suur osa rahvast, sest inflatsioon teeb säästmise mõttetuks ja kahandab töö- ja tootmislusti. Kõige rohkem kannatavad muidugi säästusummade omanikud ja fikseeritud tulul olevad inimesed. Palgatulul oleva inimesed palju ei kannata, sest kui hinnad tõusevad, tõusevad ka palgad (kuid mitte kohe, vaid hilinemisega).

On aga ka neid, kes teenivad hästi inflatsiooni arvel. Kui omada küllaldaselt kapitali või krediiti, siis võib saada rikkaks üleöö, ostes hulgaliselt kaupa kokku enne hinnatõusu ja kõrgema hinna saabumisel kohe jälle maha müüa.

Nüüd võidakse küsida, et kus on siis kasum? Saadi küll hulga enam raha, kuid see raha on vastavalt ka odavam. Siiski, vanad võlad ja kohustused jäid endisteks ja mitte kõik kaubalilgid ei tõuse hinnas ühekorraga — on veel kaupu, mida võib kokku osta vana hinnaga.

Kuidas teenida inflatsiooni arvel, selleks on hea näide Argentiinast. Seal on võimalik osta maatükke järelmaksu peale, makstes algul sisse umbes 10% või vähem ostuhinnast ja ülejäänud osa kuumaksudena kas 11 või 21 aasta jooksul. Esimeste kuumaksude tasumine (kui võtsite küllalt suure või kalli maatüki) võib teile osutuda küllalt raskeks, kulutades igaks kuumaksuks ütleme poolekuu teenistuse.

Kuna aga inflatsiooni protsent on Argentiinas kõrge — 100% ja enamgi aastas — siis teisel aastal kulutate kuumaksudeks ainult ühe nädala teenistuse, vliendal aastal ainult päevase tulu ja kümnendale aastale lähinedes ainult tunni või paari teenistusega.

Kui olete tasunud viimase, paegu ainult jootraha suuruse kuumaksu, on krunt kitsendamatult teie oma. Olete selle saavutamiseks inflatsiooni kaasabil kulutanud vaid 20-25% tema esialgsest tõelisest väärtusest. Lisaks inflatsiooni poolt ülespuhutud krindiväärtuse tõusule tuleb veel tõeline tõus juhul kui linn kasvas krundi suunas või selle lähedusse ehitati autotee.

Võite krundi ära müüa kalli raha eest, vahetada saadud peesod dollaritesse või kuldvaluutasse (see on Argentiinas üsna lihtne toiming) ja olete rahadega mees!

Kes siis selle äriga kõvasti kaapida sai? Mitte kinnisvara omanik, sest krunti järelmaksu peale müües ta sai kohe täishinna väljamakstud hüpoteegi panga poolt. Viimane on aga riigi oma ja riik kahjude katmiseks, trükib vastavalt uut raha juurde. Nii et lõpptulemusena tegelikuks kahjusaajaks oli tavaline kodanik, kes kõige rohkem kannatas inflatsiooni all.

Lõuna-Ameerika riikides tõuseb inflatsioon fantastiliste kõrgusteni. Nende ridade kirjutaja tuli Argentiinasse 1949. aastal. Siis võis dollari eest saada cambio'tes (raha vahetusasutustes) 4 peesot. Arentiinast lahkudes 400 peesot — seega 10 aasta jooksul langus üle sajandiku peale.

Veel hullem oli asi Bolliivias — langus veel lühema ajaga ühe tuhandiku peale. Omal ajal loodi Brasiilias rahaüksus reis, millel oli päris suur ostujõud. Kuid inflatsioon viis selle nii alla, et tuli luua uus rahaüksus milreis (mil tähendab tuhandet), mis võrdus tuhandele resile.

Kuid ka milreis ei pidanud kaua vastu ja seepärast lasti käibele cruzeiro, mis võrdus sajale milreisile. Nüüd on ka cruzeiro nii tühine raha, et sellega ei kõlba ka koeri loopida, rääkimata cruzeiro alljaotusest ventavost (neid on cruzeiros sada tükki).

Argentiinas oli tihti terav puudus kaupadest: ei olnud kusa gilt saada võid, jahu, riisi, kohvi jne. Oli suur sigarettide puudus ja tikke tuli otsida tikutulega — just nagu olnuks Argentiina raskes sõjaolukorras.

Kuid see kaupade puudus oli ainult näiline. Kaupmehed, kuuldes, et seisab ees uus hinnatõus, panid kaubad lihtsalt leti alla ja octasid. Et see hinnatõus oli tihti üsna tõhus, selleks näide. Ostsin tüki seepi 2 peeso eest, kuid kaotasin selle. Läksin järgmisel päeval poodi uut seepi ostma, kuid siis oli hind juba 8 peesot — tõus neljakordne ehk 300%.

Kohaliku elu

STOCKHOLM

Segaablelud ja eesti ühiskond

Diskussiooniõhtu Eesti Majas, Wallingatan 34 neljapäeval 24. jaanuaril kell 18.30.

Möödunud kevadel korraldati laudkonnavestlus, kus arutati eesti-rootsi segaablelude probleeme. Küsimust on otsustatud edasi diskuteerida, seekord rootsi keeles, mis võimaldaks ka eesti keelt mitteoskavail isikuil arutlusest osa võtta. Sissejuhatavad sõnavõtud: "Segaabielud arvudes" — Alur Reinans, "Segaabielu probleeme" — Raija Kurg. Laudkonnavestlus.

Kõik küsimusest huvitatud teretulnud. Korraldajad: Eesti liberaalsed rühmitused, EDU, ELDK ja LE

STOCKHOLM

Ettekandekoosolek

Eesti Teaduslik Selts Rootsis korraldab teisipäeval 29. jaanuaril algusega kell 17.30 Eesti Komitee ruumides Eesti Majas, Wallingatan 34 ettekandekoosoleku. Kõneleb professor Gustav Ränk teemal: "Üks mõistatuslik tähtpäev eesti rahvakalendris". Kõik ettekandest huvitatud on teretulnud.

+—

SIIT ja SEALT

Elisabeth Tõke Sigtunast abielus kohalikus kirikus Stig Häggiga Åkersbergast.

Ülo Kasepuu ja Helgi Pastel kihlusid Sydneys, Austraalias.

Aino Käärik, Stockholmi Metsaülikooli professor, võttis oma ülikooli esindajana osa Kopenhaagenis toimunud Skandinaavia aerobioloogia kongressist.

Kuid isegi Lõuna-Ameerika uskumatu inflatsioon kahvatub selle ees, mis toimus Saksamaal ja Austrias pärast I maailmasõda, nii umbes aastail 1922-24.

Seal hakati ametnikele maksma palka kaks korda päevas (seniste kuu- ja nädalamaksude asemel), et teenistuja vähegi suudaks pidada sammu hindadetõusuga, mis tundtunnilt toimus. Trammisõit maksis mitu miljonit marka ja söiduraha jaoks tuli kaasa võtta kartulikott rahaga. Paljud eestlased ostsid Berliinis saiarha eesti suuri kuuekorruselisi maju. Kuid 1925.a. toimus rahareform ja anti välja seadus, et välismaalased peavad kinni maksma vahe hinnisvara tõelise- ja inflatsiooniväärtuse vahel. Seda enamus ei suutnud ja nii läksid majad tagasi endistele omanikele.

Viinis suri rikas arhitekt ja pärandas oma raha kahele pojale. Üks neist oli töökas mees ja pani päranduseraha panka ja elatas end oma palgast. Teine poeg oli aga elumees ja priiskas ja jõi maha oma pärandusosa kahe aastaga. Tühjasjoodud viinapudelid pani ta maja keldrisse ja neid kogunes sinna mitu mäge.

Inflatsiooni lõppedes oli tulemus säärane: "ontlik" poeg võttis oma hoiused pangast välja ja neid jätkusid parajasti ühe paki sigarettide ostuks. Looderpoeg aga elatas end mitu kuud tühjade viinapudelite müügist (need olid siis heas hinnas). Moraal selles on. . .?

Tänavu on paljud Euroopa maad hädas inflatsiooniga. Oma möötmetelt ei saa need aga end kuidagi võrrelda Lõuna-Ameerika omaga. Kuid siiski inflatsioon 5-8% suuruses (aastas) on küllaltki murettekitav.

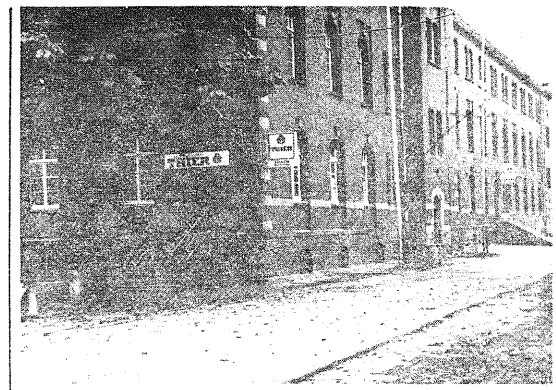
Seni väga stabiilses Shveitsis on see protsent 6,4, majandus-ime maadel Saksas 6 ja Jaapanis 5,3. Inglismaal koguni 8,2. Seevastu aga Kanadas 4,8 ja USA-s ainult 3,4 (andmed on viimase kahe aasta keskmine).

USA-s on inflatsiooniprotsent kõval tõusuteel (selles on suur osa süüdi toitainete hinnatõus). Enamasti on aga inflatsioon olnud siin mõistlikes piires. 1960 järelaastail oli see 1,5—3%. Hoiuste omanikud võisid kaitsta end inflatsioonikahjude vastu sellega, et viisid raha panka ja said sealt 4-5% intressi aastas. Maha arvates tulumaksud (riigi, osariigi, linna) jäi siiski järele niipalju lisaraha, et see kattis inflatsioonikahjud.

Öeldu kehtib ainult siis kui inflatsioon on alla 3% (ja ka siis kui hoiusteomanik ei oma kõrget üldtulu, mis juhul tulumaksu protsent on kõrge — kuni 70). Kui inflatsioon on üle 5%, siis on kaotused paratamatud. Eriti kannatavad pensionärid (kellede pensionis ei ole hinnatõusu klausilt) ja ka majaomanikud üürikontrolli all olevate majadega.

Argentiinas paljud pangad maksid hoiuste pealt 20% ja enamgi aastas. Kuid mis mõte on viia raha hoiule, kui inflatsioon on 100% ja enamgi aastas? Galopeeriva inflatsiooni korral on ainus mõistlik tegu paigutada vaba raha tarbekaupadesse või vahetada kulla või kindla välisvaluuta vastu. Alati ei ole see võimalik ja siis tuleb raha lihtsalt mahapummeldada, et vähemalt saada veidi lõbugi. . .

V.

Selles hoones asub Saksamaa eestlaste keskkomitee Münsteris.

Lähis-Ida sõda oli katseväli vene relvadele

Euroopas esineb arvamusi, et N. Liit provotseeris hiljutist Araabia-Iisraeli sõda selleks, et proovida oma uusi relvi. Osa kasutusel olnud relvadest olid seni läänele tundmatud või teati ainult, et midagi taolist eksisteerib. Tälelikuks üllatuseks oli Iisraeli armeele egiptuse jalaväelaste juures kasutusel olnud ühemehe-raketid, mis mõnevõrra meenutavad Teise Maailmasõja aegseid tankirusikaid.

Nimetatud ühemehe-rakette saab kasutada nii tankide kui ka madalalt lendavate reaktiivlennukite vastu. Relval on teatud sarnasus inglise rakettidega tüübist Blue Pipe ja USA rakettidega tüübist Red Eye.

Vene ühemehe-raketid on esimeses astmes juhitavad laskuri poolt optilisel teel, hiljem ja teises astmes pärast väljatulistamist otsivad nad ise teed märgi suunas. Seejuures kasutatakse raketipeas paiknevat infrapunast otsimisseadeldist, mis reageerib näiteks võtiuslennuki mootorite kuumusele.

Rakett tungib läbi kas tanki või lennuki metallkeha ja lõhkeb selle sisemuses. Lõhkekeha kaalub 10 kg.

Esmakordselt kasutati ka vene keskmaa-raketti tüübist Frog 7, mille lennuulatus on 70 km. Rakett kaalub kaks tonni, kusjuures lõhkekilo raskus on pool tonni. Süürlased tulistasid nimetatud raketiga Iisraeli kibutseid. Üldiselt kasutatakse Frog 7 tüübist rakette hoonete ja väekoondiste vastu.

Tankitõrje alal oli Egiptuse armee kasutada N. Liidu rakett Shmel, mille lennukiirus umbes 300 km/h. Kiirus tagab üsna paksust soomusest läbitungivõime. Täpseid tabamusi on võimalik saavutada 500 meetrist kuni 2,3 km.

Merel kasutasid egiptlased vene uusi kiirpaate, millede relvastuseks on raketid. Paatide suur kiirus raskendab nende tabamist. Peale selle olid kasutusel vene väikepaadid tüübist Komar ja Osa. Samuti olid egiptlaste kasutada Suessi kanali ületamisel nõukogude uued pontoonid.

Eriti ohtlikeks peeti Egiptuse-Iisraeli rindel vene raketitüüpi Kelt, mida tulistati välja pommituslennukitest tüübist Tupolev 16. Kasutusel olid ka n.n. lennuk-raketid, millede pikkus on üheksa meetrit. Need sarnanevad väikeste lennukitega, tiivalaius 4,5 meetrit ja lennuulatus kuni 180 km.

Peale rakettide kuulusid N. Liidu uute relvade hulka ka tankid tüübist T-62, mis omavad täiesti uut ja läänele senitundmatut elektroonilist navigatsioonisüsteemi. T-62 omab laser-kiirte poolt juhitavat tulejuhtimissüsteemi, kusjuures pearelvastuseks on rakettkahur 115 mm kaliibrist.

Ohtlikemad olid siiski nõukogude SAM-raketid, eriti tüübist SAM-6. Need paiknevad iselikuvail alustel, milliseid hoitakse alati liikvel. Seetõttu on vastasel raske kindlaks määrata rakettide täpset väljatulistamise paika ja vastavalt sellele on neid ka äärmiselt raske hävitada.

Peale selle omavad SAM-6 raketid suure kiiruse ja on seega võimalised tabama mistahes vastase lennukit. SAM-6 raketti juhib täiesti uus instrument, mis ei lase end eksitada vastase elektroonilistest tõrjeseadmetest (UU/JA)

Õppis Jaapani koolides

SYDNEY (MK) — Jaapanis, Jokohama gümnaasiumis õppis õpilaste vahetusskeemi alusel mitu aastat tagasi heledajuukseline Ellen Parbo, kes elab Melbournes, Austraalias. Kiire kohanemisvõime ja andekus jaapani keele õppimiseks kujundas noore eestlanna varsti kõikide lemmikuks. Jaanuaris siirdub ta juba kolmandat korda Jaapanisse.

Olles lõpetanud Melbournes 1969 gümnaasiumi 16-a. vanuses väga heade hinnetega, sai ta Rotary klubi vahendusel võimaluse õppida aasta viimases klassis Jokohama gümnaasiumis. Ta elas jaapani perekonnas, kust saabus Melbourne vahetuse alusel nende samavanune tütar, kes elas Parbode perekonnas.

Tagasi Melbournes alustas Ellen Parbo stipendiaadina õpinguid Monashi ülikoolis, valides peaaineks jaapani keele. Jaapani valitsuse kutsel sõitid neli Monashi üliõpilast 1972.a. detsembris 3-nädaalisele ringreisile Jaapanisse. Sõitjate seas oli ka Austraalia ülikoolide unioni president N. Mclaen. Grupis oli ka Ellen Parbo, kellele langes tõlgi ja vahendaja osa.

Ellen Parbo isa Arvi Parbo on mäeinsener ja Austraalias suure Western Mining Corporation'i peadirektor. Ellen ise lõpetas novembris ülikooli. Ülikooli toetusel toimubki jaanuaris tema kolmas reis Jaapanisse, jäädes töötama Tokio International Christian University juurde, et end täiendada jaapani keele alal ja koguda materjali teadusliku töö jaoks.

Gallupi ringküsimisel tunnistasid ameeriklased 1973.a. kõige populaarsemaks naisisikuks Iisraeli peaministri Golda Meiri, teisel kohal oli presidendi abikaasa Pat Nixon, järgnesid Rose Kennedy, neegritarist rahvasaadik Shirley Chisholm, India peaminister Indira Gandhi j.t.

Teatrirahva jõuluvana käis Stockholmi Eesti Majas 12. jaanuaril Jussi Romoti kehastuses. Kolmekuninga traditsioonilise teatrirahva peo korraldaja Artur Sikk on jõulutaadi vasakul ja Stockholmi Eesti Teatri esimees Heljo Mängel-Sundsvik tema paremal käel (EPL-foto Tarmo Sepp)

Hoiatused USA-s: Ärgem otsigem abi vaenlaselt

WASHINGTON (VES) — Seoses energiakriisiga saadetakse käesoleval nädalal Washingtonist ekspertidest koosnev delegatsioon Nõukogude Venemaale, et lahendada tehnilised ja majanduslikud küsimused Siberi maagaasi toomiseks USA idarannikule. Nõnda kirjutab tuntu poliitiline vaatleja Washingtonis Charlotte Saikowski, kes varem töötas Moskvas ja tunneb põhjalikult nõukogude elusid. Ta lisab, et hiljem tahetakse pidada läbirääkimisi Siberi maagaasi transporteerimiseks USA läänerannikule, kusjuures nendele läbirääkimistele kavatsetakse kutsuda ka Jaapani esindajad.

Ameerikas oli juba mõni kuu tagasi kõne all Siberi maagaasi transporteerimine USA-sse, kusjuures kalkuleeriti, et kuupjalg gaasi maksaks 1.25 dollari pluss transpordikulud. Kuna nüüd araabia tooröli hind on tõusnud, arvatakse, t ka venelased tõstavad maagaasi hinda õige tunduvalt.

Kas pole ohtlik hakata otsima energiakriisis abi sellelt, kes selle kriisi otseselt põhjustas? Eelmärgitud Ch. Saikowski ütleb, et mõnel pool Washingtonis kardetakse, et N. Vene võib maagaasi anda ainult poliitilise tagamõttega ning et ta võib seda hiljem kasutada poliitilise relvana, näiteks surve avaldamisega mingis esilekerkinud probleemis.

Kuid teisest küljest on eriti välisministeeriumis ja majandusministeeriumis seisukoht, et venelased ei seisa araablaste õlembargo taga ning et nad juba majanduslikel kaalutlustel ei tahtvat tekitada USA-s majanduslikke raskusi, kuna sellega jääks neldel saamata kaubad USA-st, mida nad nii kangesti ihaldavad.

Praegu seisab kaubanduspoliitika kinni Kongressis, kus ei taheta N. Venele anda eelistatud kaubanduspartneri staatust (tollide küsimuses), kuni Moskva pole muutnud oma emigratsioonipoliitikat juutide suhtes. Välisministeeriumis kui ka mujal valitsusringkondades arvatakse üldiselt, et kaubandusläbikäimises polevat karta N. VEne väljapressimisi, mistõttu ei olevat ka mingit riski Siberi maagaasi kasutuselevõtmises USA poolt.

Põhjendus: Kui N. Vene tuleks toime mingi trikiga, kaotaks ta kaubanduspartnerina usalduse jäädavalt. Ometi peaks välisministeeriumis olema hästi teada, et N. Vene on oma ajaloo kestel kogu aeg aina väljapressimis-trikke ja lepingutemurdmisi oma sihtide saavutamiseks kasutanudki.

Moskva tõelised eesmärgid näivad olevat Washingtonis kaunis suureks müsteeriumiks. Dr. Kissinger ühes oma hiljutises kõnes, mis oli mõeldud Moskva kõrvadele, mainis, et kui õlikriis jatkub, muutub küsitavaks kaubandus N. Venega. Välisminister oli ilmselt arvamisel, et Moskva ei soovi pinget Lähis-Idas ja püüab seda lõpetada.

Ta ütles, et õliembargo laheneb kohe, kui Genfis saavutatakse kokkulepe, ning et Genfi rehukonverentsi teokssaamisel olevat suuri teeneid ka N. VEnel. Järelikult N. VEneon näidanud selles probleemis oma siirast tahet. Washingtoni vaatleja Victor Zorza kirjutab:

Kuid samal ajal, kui USA poolt avaldati üleskutse õlembargo lõpetamiseks, "kuna rahuküsimuseks on saavutatud edu", pöördus Moskva raadio araabia riikide poole, nõudes nendelt õlembargo kindlat jatkamist.

Moskva mängib seega kahepaikset mängu, nagu ta seda on teinud alati. Mitmed Washingtoni vaatlejad teevad aga sellest järeldusi, et Moskvas olevat kaks voolu välispoliitilistes küsimustes. Üks vool tahtvat koostööd läänega, et oma majandust edutada, teine — sõjakam — vool nõudvat drastilisi aktsioone, nagu seda on õlembargo jm. aktsioonid.

Koostöö pankrotistumisest kirjutas hiljuti Briti Ajalooinstituudi juhataja Walter Laqueur "N. Y. Times'i" pühapäevases ajakirjalisas. W. Laquer, kes on rahvusvaheliselt tuntud teadlane, rõhutas, et kooseksisteerimine on läänes ja idas täiesti erinevad mõisted. Seda erinevust ei suuda aga mõista paljud USA poliitikud. Need poliitikud ei saa ka kuidagi aru, et N. Vene rikkus äsjast USA-N. Vene kokkulepet ja viis araabia riigid sõtta Iisraeli vastu. Nad ütlevad, et N. Vene olevat lihtsalt sattunud sellesse konflikti vastu enda tahtmist.

Laqueur küsib sarkastiliselt: Kas on siis võimalik, et N. Vene vastu tahtmist saatis lähis-Itta 5000 tanki — rohkem, kui neid on Nato vägedel Euroopas? Kas on mõeldav, et N. Vene raske südamega ja protesteerides viis Egiptusse oma moodsaimad raketid, mis olid nüüd suureks abiks sõjakäigus Iisraeli vastu? Ilma Vene tankideta, rakettideta ja lennukiteta poleks olnud ka 6. oktoobri rünnakut.

Moskval on käimas veel üks aktsioon, kuuleb "The Chr. Sc. Monitor". Nimelt õhutavat Moskva esindajad araabia kröösusi, et nad tõmbaksid tagasi oma kapitalid lääne pankadest. On kalkuleeritud, et kui araablased võtaksid välja oma kapitali, mida hinnatakse 10 miljardille dollarile, tekitaks see läänerikide majanduses raske kriisi. Venelased ütlevad araablastele, et lääne pangad on 80-80-protsendiliselt juutide kontrolli all ja sealt raha väljavõtmine oleks suureks löögiks eestkätt juutidele.

Kuid kuhu paneksid araablased siis oma 10 miljardit dollarit? Muidugi Nõukogude Vene pankadesse, kus see seisvat palju kindlamini, kuna nõukogude majandust ei vapustavat kunagi majanduskriisid! Araabia õlikuningad ei ole selle ettepanekuga siiski täiesti nõustunud, leides, et nende raha parimaks panipaigaks on siiski lääne pangad.

Moskva peab seesuguse poliitika eest vastutavaks kuningas Feisali ja teisi "reaktsioonilisi sheike". Seepärast on pandud tulle veel kolmas propagandaraud: pekske minema reaktsionäärsed sheigid ja muutke õliallikad "rahva omaks". Kui kunagi nii kaugele jõutakse, siis hakkab kapital araabia õli eest valguma juba otse Moskvasse.

VOX

Külastage
EESTI MAJA
WALLING. 34-I

Proosid kohtasid Aafrikas

Arstide-perekond Artur, Taimi ja Lemm Proos kohtasid Aafrikas Boshvesis, kus dr. Lemm Proos praegu töötab misjoniarstina.

Vanemad Artur ja TAimi saabusid sinna Vacouverist Kanadas, kus dr. Artur Proos praegu on kohaliku Baptisti koguduse pastoriks. Boshvesi, kuhu poeg läks misjonäriks, asub Zaires, end. Kongos.

Boshvesis on dr. Lemm Proosi juhatada polikliinik ja haigla, mida misjon on ehitanud ja ülal peab.

Eesti arhiiv Austraalias eestluse suurim

SYDNEY (EPL) — Eesti Arhiv Austraalias on kujunenud eestluse suurimaks ürikute ja raamatute koguks väljaspool kodumaad, seda tänu väsimatule arhivaarile dr. Hugo Salasoole, kes 1953-ndast aastast alates on kogu oma hoole ja energia rakendanud arhiivi tulendamisele. Arhiiv (aadress: Eesti Arhiiv, c/o dr. H. Salasoo, 2 Water Street, Lidcombe, NSW 2141, Australia) võtab vastuvõtta ilmunud trükiseid 1944 a. peale nii eesti kui teistes keeltes, kui nad on seotud eestlastega või kirjutatud eestlaste poolt ning trükitud või paljundatud muul viisil.

Dr. Hugo Salasoo, arhivaar

Samuti on arhiiv kogunud materjale ja ürikuid eestlaste elu kohta välismaailmas ning ka enne 1944 Eestis ja välismaal ilmunud raamatuid. 22-aasta jooksul on arhiivile kogunenud arvukas idealistlikke kaastööliste võrk kogu maailmas, arhiiv on saanud ka kirjastustelt ja ajalehtedelt eksemplarid tasuta. Dr. Salasoo mõõdunud aasta aruandest selgub, et mõõdunud tegevusaastal salarhiiv üle võtta ühe lahkunud eestlaste eraarhiivi (see on kolmas selline), mis lisas arhivaalidele palju kirjalikku ja fotomaterjali.

Üks kaaseestlane andis arhiivile üle oma päeviku, 11 kausta, üle 1800 leheküle, mis sisaldab olukirjeldusi ja vene ning saksa okupatsioonide kuni eluni paguluses. Mitmelt isikult on saadud lühemaid või pikemaid kirjeldusi eestlaste elust Eestis ja mujal.

Arhivaar, kes tegutseb EAA hooldamisel auametiliselt 1953. aastast alates, saatis aasta jooksul välja üle 600 kirja ja saadetise, saades samal ajal üle 750 kirja ja saadetise. lisaks veel umbes 600 saadetist, mis töid eesti- ja muukeelsete perioodiliste väljaannete numbreid.

1973. a. lõpul oli arhiivis leiduvate suuremate trükiste ja eesti autorite tööde koguarv 8589, neist eestikeelseid 2999 üksust (422 000 leheküle) muukeelseid 5590 üksust (336 000 lk.). Aasta jooksul saadud trükistest 59 tuli osta, 632 saadi tasuta.

Eesti autorite teaduslikke töid oli aasta lõpul kogusummas 4378 tööd, 495/lt eesti autorilt väljaspool Eestit. EAA-s leiduvate tööde arvult esimese 12 hulka kuuluvad järgmised teadlased: Johannes Piiper jr. 154 tööd, Ernst Öpik 128, Elmar Leppik 109, Felix Oinas 102, Jüri Kaude 75, Rein Silberberg 71, Julius Mägiste 64, Armin Tuulse 55, Arnold Kivimäe 54, Hans Kauri 53, Henn Kütt 51, Arthur Vööbus 50 tööd.

Tegelikult on ilmunud veel vähemalt tuhat tööd, mis EAA-s puuduvad ja arhiiv palub kõiki eesti autoreid, kes seni oma töid üldse või kõiki neist saatnud ei ole, samuti autoreid, kes pole mahti saanud arhiivi kirjadele vastata, seda siiski teha.

Väiketrükiseid (ajalehelõigendid, lendlehed, ürituste kavalehed, üleskutsed, organisatsioonide teadaanded, ringkirjad jne.) oli üle 20 000. Edasi leidus arhiivis veel kolmesaja seitsmekümne ühe paguluses ilmunud eestikeelse perioodilise väljaande aastakäike või numbreid, viiesaja muukeelse perioodilise väljaande aastakäike või numbreid eestlaste kirjutatud või eestiainelise sisuga, üle 800 ekslibrise, üle 12 300 ülesvõtte, negatiivi ja pildiku (diapositiivi), siis veel noote, heliplaate, heliinte, filme, käsikirju, eraisikute kirjavahetust, dokumente, 300 arhiivkausta eesti organisatsioonidelt, asutustelt ja eraisikuilt ja muid arhivaale.

Trükiseid leidus arhiivis kokku 36 keeles, nimelt peale eestikeelsete veel eestlaste kirjutatud või eestiainelisi kirjutisi sisaldavaid trükiseid afrikaani, araabia, birma, esperanto, heebrea, hiina, hispaania, hollandi, inglise, islandi, itaalia, jaapani, korea, kreeka, kroaadi, ladina, loodu, liivi, läti, marathi, norra, poola, portugali, prantsuse, rootsi, saksa, sloveeni, soome, taani, telugu, tsehhi, türgi, ukraina, ungari ja vene keeles.

Erikõsimusist huvitatuid varustas arhivaar korduvalt võimaluste piirides arhiivis leiduvate andmetega või materjalidega, avaldas kirjutisi eesti ajakirjanduses EAA tegevuse ja püüdluste kohta, esines ettekannetega arhiivis leiduva materjali põhjal ja andis trükki mõningaid arhiivis talletatud materjale.

Alates 1968. aastast asub EAA eriti selleks ehitatud tule- ja valguskindlas hoones ja kogud on paigutatud terasriiulelle. Peale 20 000 väiketrükise on kõik muud trükised kataloogitud ja kantud ca 10 000 kaardile.

Dr Salasoo palub kaasmaalasi kogu maailmas jatkuvalt saata arhiivile materjale.

Tunnustus eestlasele

ERICH KÖIV

MONTREAL (EPL) — Aastavahetusel Montreali kliinilis-uurimise Instituut austas major Erich Köivi suure kuldembleemiga varustatud hõbemedali annetamisega teenete eest Instituudile.

Teatavasti töötab Erich Köiv nimetatud Instituudis juba ligemale kakskümmend aastat, olles tegev kõrge vereröhu tekkimise põhjuste ja selle ravimise uurimise alal.

1967-ast aastast alates on ta olnud kaastegev Instituudi uue hoone projekteerimisel ja selle tehnilisel sisustamisel.

1972-sel aastal oli ta kaasväljaandja raamatule "Hypertension 72".

Praegu töötab sama Instituudi administratiiv-abidirektorina ja on tegev Instituudi hoone laiendamise ning juurde-ehituse kavandamisega.

Mesinike Nestor J. Laurits 98-a.

Jüri Laurits, kes pikemat aega on asunud Atorpi vanadekodus, kust igal aastal tuleb paaril korral Stockholmi oma kahe poja perekondi külastama, sai 13. jaanuaril 98 aastat vanaks. Ta on Rootsi eesti ühiskonna üks vanimaid. J. Laurits on siin paguluses hästi tuntud mesinikuna, missugusel ainel ta on varemail aastail rohkesti sõna võtnud "Stockholms-Tidningen Eestlastele" ja "Eesti Päevalehe" veerudel.

J. Laurits sündis Tõstamaal põlises eesti talus. Oli nooremas põlves üle kümne aasta koolilõpetaja. 1908 ta kutsuti Tartu Eesti Aedviljaühisuse teenistusse. Ta komandeeriti pikemaks ajaks Saksamaale konservitööstust õppima, kust tagasi tulles oli selle ala hea asjatundja.

Hiljem oli tal Tallinnas omaenda poolt asutatud aedviljade-konservitööstus, mille saadusi hinnati suurtel näitustel Peterburis kuldaurahaga. 1915. aastast peale oli J. Laurits tegev autoasjanduses, milleks oli ettevalmistust saanud samuti Saksamaal. Ta asutas autokooli, mida juhatas 1944. aastani, mil tuli kodumaalt lahkuda.

Juubilari eluaegne harrastus on olnud mesilastepidamine. Ta ütleb ise: "Mesilane on mind saatnud sündimisest peale. . ." Mesindus on eestlaste igivana amet ja J. Lauritsa esivanemad on juba 200 aastat tagasi mesinikud olnud. Mesilasi on juubilar kogu Atorpis asumise ajal pidanud, seega üle kahekümne aasta ja sellest armastatud tegevusest alles hiljuti loobunud. Mesinduse aineil on J. Laurits kirjutanud ka rootsi eriajakirjas "Bitidningen" ja jaganud seal õpetusi oma kogemustest rootsi mesinikele.

Kuulsa mesiniku sünnipäeva puhitseti Atorpis, kuhu üks Stockholmis asuvais tpoegadest oma pojaga oli tulnud isa ja vanaisa tervitama. vanadekodu kohvilauas ootas juubilari suur lillekorv. Hommikul käis ka kohalik pastor koguduse vanimale liikmele õnne soovimas. Kohaliku kiriku (NY-sunda kyrka) ajakirjas oli sünnipäevalapsele pühendatud pikem, kaheleheküljeline artikkel koos suure fotoga juubilarist.

Jüri Laurits on pikakasvuline, meenutab oma olekult vana kaardiväe sõdurit. Tema tervis on üldiselt korras, kui maha arvata nägemise ja kuulmise nõrgenemist, millest tuleneb ka vahel mõnevõrra tasakaalupuudus käimisel. Kuid juubilari mälu on suurepäraselt säilinud, pea endiselt selge.

Temaga vestlemine on elamuslik. Ta ei kurda unepuuduse üle ja tal on hea isu. Ta on huvitatud endiselt maailma ja meie oma ühiskonna sündmusist. Jälgib eesti ja rootsi ajakirjandust, lugemisel peab aga tarvitama talle USA-st muretsetud moodsat suurt suurendusklaasi.

Tänapäeva teadus väldab, et kõrge vanuse põhjustab eeskätt pärivus: J. Lauritsa vanemad ja esivanemad on kõrgesse ikka jõudnud, ema saanud 93-aastaseks, vanaema 99-aastaseks ja üks onudest elanud 102-aastaseks. Loodame Jüri Lauritsat tervitada tema 100-aastasel sünnipäeval. Selleks soovime juubilarile senist

98-aastane Jüri Laurits ei ole jätnud oma mesilasi ka kõrges vanaduses: "Mesilane on saatnud mind südmisest peale", ütleb ta ise. Ta pidas mesilasi kuni möödunud sügiseni.

vastupidavust ja jaksu. Siia lisatud foto on juubilarist tehtud 1972.a. Atorpis oma viimase mesipuu juures.

Ühel eesti pensionäride koosviibimisel Stockholmis kuulsime härra Leo Sepp'alt, et tema ema on lähnud aastal saanud 98-aastaseks. Arvatavasti on siis proua Sepp vanim eestlane Rootsis. Palume hr. L. Seppa teatada "Eesti Päevalehe" toimetusele oma ema täpne sünnipäev.

V.K.

Makaroni-kriis Itaalias

ROOMA — Temperamentse itaallased on suutnud leppida pi hapäevase autosõidu keeluga. Ku millega nad leppida ei suuda, spageti-kriis, mis Itaaliat taba Tänavaile on ilmunud müürilehe kus üteldakse et bensiinist ja autos loobumine on raske, kuid "pa tast" loobumine võimatu.

Pasta, s.t. makaronid, spaget rigatoni ja cappellini on äride kadunud ning restoranides — kui ole tegu kallide turistide söögikoh tadega — on pastatoidud sõög kaardilt maha kriipsutatud. Past kuulub itaalia elu juurde ning o oma mitmesugusel kujul itaallast peatoidus. Pasta on turult kadunu kõrgete durum-vilja hindade tõttu millest makarone jne. valmista takse. Kui valitsus möödunud juu lis toiduhinnad külmutas, ka saarvatud "pasta", siis lakkasi mitmed makaronitööstused too mast. Kui nad just lausa oma uk ei sulgenud, siis vähendasid na oma tootmiskapatsiteeti.

— — —

• Ameerikast

Tööministeeriumi andmeil o töötaolek hakanud jälle tõusma praegu on tööta 4,7 prots. töövõ melistest. Neegreid on tööta lie kaks korda nii palju kui valgeid nimelt 9,1 prots.

Kaks USA suurkompaniid, Lummus ja Monsanto, kirjutasi Moskvas alla lepingule enam ku 100 milj. dollarit maksva tehas ehitamiseks N. Venes petroleum keemiliste saaduste tootmiseks.

Maakera pilt maailmaruumist

Holger Heuseler, ajakirjanik, kelle erialaks on tööd täheteaduse ja geofüüsika põllul, avaldas äsja töö "Detuschland aus dem All", Saksamaa maailmaruumist (Deutsche Verlags-Anstalt Stuttgardis, 58 DM). Lennud kuule, rakettlennud planeetidele (esialgu veel ilma inimesteta) on meie teadmisi maailmaruumist väga tähtsal määral laiendanud, peale selle aga ka loonud alused meie maakera paremini tundmaõppimiseks kosmosest.

23. juulil 1972 saatsid ameeriklased oma sateliidi ERTS orbiidile. Selle ülesandeks oli suurendada ja süvendada meie teadmisi maapõuevaradest, kalapüügikohtadest ookeanides, ilmastikust, põllumajandusele uute maa-alade leidmiseks ja keskkonna rikkumisest. Neid teadmisi täiendab nüüd "taevalaboratoorium" Skylab.

Neil satelliitidel pole midagi ühist nende USA ja N. Liidu luuresatelliitidega, mis ükssteise järgi saadetakse tiirlema ümber maakera, et kindlaks teha, kas "vaenlane" kuskil ei koonda oma sõjajõude või ei valmista ennast teisel viisil ette mõnele kallaletungile.

ERTS ja Skylab peaülesandeks jääb uurimine ja uute elamisruumide- ja võimaluste avastamine inimkonnale. Pole ju mingi saladus, et aastal 2000 on maailma elanikkude arv kasvanud võrereldes praegusega kahekordseks ja ulatab üle 6 miljardi inimese. Nad kõik ei vaja ainult ruumi elamiseks, vaid ka toitu. Üks väike näide.

Ookeanid võtavad praegu oma alla 71% meie maakera pindalast. Neist elab enam kui 80% loomadest (kaladest), mis kõlbavad hästi inimtoiduks. Praeguste tagaliste meetodite abil ei suuda meie aga kindlaks teha, kus just need kalad asuvad. Muidugi on tänu kalurite kauaegsele praktikale teada, kus leidub heeringaid või turske jne., kuid on väga palju kohti ookeanides, kus neid on veel sootuks suuremal määral, meil aga puuduvad vastavad teadmised.

Samal viisil võib avastada ka maapõuevarasid, mille asukohad meile praegu pole teada. Suur samm edasi on jõutud ka ilmastiku uurimisel, tornaadode liikumise suuna ja kiiruse äramääramisel USA-s ja mujal, niiskusesisaldavuse kindlaksmääramisel maapinnal, vilkaanide aktiivsuse vaatlemisel jne.

Raamat on varustatud hulgaliste värviliste (50) piltidega, samuti ühevärviliste (90) fotodega ja kaartidega. Suurem osa tugevasti suurendatud fotodest avaldatakse esimest korda, kuna mitmesugused USA asutused senini ei annud neid kasutamiseks lalale avalikkusele.

Pildid näitavad ka — ja selles seisab nende praegu ületamatu väärtus — missugusel suurel määral ja kus kõigepealt on kesk-kond rikutud, nii et vastavad eriteadlased saavad tulevikus paremini senisest võidelda meie linnade, merede, metsade jne. kaitsmiseks ohtliku mustamise eest.

Rannavärav vene margil

Möddunud aasta lõpul ilmus Nõukogude Liidus uus Tallinna motiiviga postmark. See on 4-kopikaline kolmevärviline pestmark, mis kujutab Tallinna Suurannaväravat, nagu margil vene ja eesti keeles märgitud.

"Postmargil esiplaanil toodud Rannavärava tagaplaanil nähtub Oleviste kiriku torni alumine ja keskmine osa, jättes seega Oleviste kirikutorni majesteetse kõrguse esile toomata.

Samaaegselt ilmus ka uus 16-kopikaline postmark reisijateaeva "Lermontovi" kujutusega, mis peab sidet N. Liidu ja Põhja-Ameerika vahel.

Võimlemisjuhid kohtasid

Leida Leesment (Rootsi), Reet Leesment-Altosar (Kanada), Emmi Bollwood-Tõkke (Uus-Meremaa) ja Evelyn Koop (Kanada) kohtamisel viimase juures Torontos.

TORONTO (VES) — Aasta lõpul kohtasid Torontos kolm meie võimlemisjuhti-pedagoogi kolmelt eri maalt. Need olid Emmi Bellwood-Tõkke Aucklandist, Uus-Meremaalt, Leida-Leesment Malmöst, Rootsist ja torontolane Evelyn Koop. Puudus teine tuntud torontolane, võimlemisjuhina tuntud Helene Tiidus. Kohtumine toimus Evelyn Koopi kodus.

Emmi Bellwood on Torontos läbisõidul, teel koju, olles tulnud võimlemisvõistlusilt Hollandis, millele järgnes pikem ringsõit Euroopas. Temaga koos olid Torontos ka ta kaks individuaalvõimlejat. Leida Leesment külastab Torontos oma tütart Reet Altosaar-Leesmenti, kes samuti võimlemisõpetaja ja võimlemisjuht.

Leida Leesment on jutustanud Vaba Eestlasele, et tema "Malmöa-tüdrukutele" on Brüsselis tehtud rida esinemisettepanekuid Neist võetakse vastu ettepanek esinemisreisiks Kanaari saartele.

Kutse on ka reisiks Lõuna-Aafrikasse, kuid siin ei anna Roots valitsus reisiks tõenäoliselt toetus "apardheidi" pärat, kuigi näit diktatuuririigi N. Liidu suhte mingeid moraalseid koostöötaki atsusi ei nähta, nagu kogemused o näidanud.

— — —

Kaitseministeerium teatas, e Iisraeli varustamine relvade ja sõ jamoonaga on USA relvastuse va rusid niivõrd vähendanud, et pre sident peab taotlema KOngressilt kaitseministeeriumi eelarve summade suurendaist, et tõsta USA relvastust vajalikule taseme le.

Briti asub endisel seisukohal

LONDON (EPL) — Seoses Genfis toimuva Euroopa julgeolekukonverentsiga esitas E.V. saatkond Londonis Briti välisministeeriumile memorandumi Balti riikide küsimuses. Vastusest selgub, et Briti valitsus ei ole muutnud oma seisukohta Balti riikide suhtes.

Stockholmi Eesti Fotoklubi pidas korralise aastapeakoosoleku 9. jaanuaril Eesti Majas. Vana juhatus valiti tagasi ja sellele avaldati tänu tehtud töö eest. Peakoosoleku järele näitas Heljo Teedla pilte Madeira saartelt. Pildil on peakoosoleku juhatuselaua taga vasakult protokollija Peeter Kitsnik, koosoleku juhataja Aleksander Parvel ja klubi esimees Ilmar Vaher, kes esitab aruannet. (EPL-foto Trummer).

Võistlusega uusi laule Baltimore Eesti Päevadele

TORONTO (EPL) — Seoses 1976. aasta Baltimore'is toimuvate ülemaailmsete Eesti Päevade eeltöödega korraldab Eesti Lauljate Liit Põhja-Ameerikas uute koorilaulude ja orkestripalade võistluse, kus auhindadeks on määratud kokku 2500 dollarit. Tehniliselt viib võistluse läbi ülemaailmsete Eesti Päevade peatoimkonna laulupeotoimkond, kuna uus repertuaar on mõeldud just Eesti Päevade laulupeo sisustamiseks.

Koosolekul, mis toimus Torontos peakomitee esimehe K. Poppi osavõtul, valiti laulupeo toimkonna esimeheks Baltimore pidustustele Rochesteri ülikooli muusikaprofessor dr. Taavo Virkhaus, kes tegelikult juba on asunudki programmi koostamisele ja muude eeltööde tegemisele. Laulupeotoimkonna isikulise koosseisu komplekteerimine jäeti esimehe mureks.

Kuni seniajani on Eesti Lauljate Liit Põhja-Ameerikas tegevust juhtinud R. Roi. Et viimane aga lähemal ajal asub kauemaks ajaks Euroopasse edasiõppimise otstarbeks, siis loobus ta valimistel edasti kandideerimisest. Tema asemel valiti uueks Liidu esimeheks E. Tikenberg. Juhatusliikmeiks valiti H. Kasenurm, E. Purje ja A. Kaigas Torontost ning V. Nigol ja H. Leesment jun. New Yorgist. Juhatuse koosseisu kuulub nüüdsest peale ka Baltimores korraldatava Laulupeo Toimk. esimees dr. T. Virkhaus. Juhatuseliikmete asendajaiks valiti V. Landers, A. Liivoja ja R. Vesi. (EPL/KE)

Gehlen: Infiltratsioon Kremli tõhusaim relv

Saksa erukindral Reinhard Gehlen, legendaarne kindralstaabi idaosakonna vastuluure ülem 2. maailmasõjas ja pärastine "organisatsiooni Gehleni" ning Lääne-Saksa vastuluure juht, nimetab oma äsja ilmunud raamatu "Ajamärgiks", "Zeichen der Zeit" (v.Hase & Koehleri kirjastus, Mainz).

Ta analüüsib oma teoses suure selgusega praegusaja sündmusi ja annab hea ülevaate neist maailmapoliitilistest sündmustest, mis meid vahetpidamata häirivad ja iga päev uuel viisil esile kerkivad, toimugu nad Lähis-Idas, Washingtonis, Iirimaal või mujal.

Tänu oma suurtele kogemustele ja teadmistele annab autor hea pildi suhetest Moskva, Pekingi, Washingtoni ja Lääne-Euroopa vahel, seades sakslasena muidugi Liiduvabariigi oma seletuste ja tähelepanekute keskpunkti. See ei vähenda raamatu väärtust, just vastupidi suurendab seda, kuna Lääne-Saksa on vastu oma tahtmist ja oma kahjuks muutunud üheks maailmapoliitika tsentrumiks, mida ida kõige jõuga püüab saada oma mõju alla.

Autor avaldab muide omas töös väljavõtte ühest Brezhnevi poolt peetud kõnest, mis meie aja poliitikat Euroopas hästi iseloomustab ja selgelt näitab, kuhu Moskva tüürib — vaatamata kõikidele just nende eneste poolt algatud "rahuofensiividele", "desarmeerimiskonverentsidele" ja "rahukongressidele".

Brezhnev ütles: "Mõned seltsimehed ei saa aru meie Euroopa poliitikast. Nad on arvamusel, et see takistab kommunismi võitu. Nad peaksid aga aru saama, et just vastand on õige, et meie Euroopa poliitika avab kõige kiiremalt ukse kommunismi võidule selles maailma osas.

Niisuguse konverentsi (nõeldud on Euroopa julgeoleku konverents) peasiht on nimelt välja suruda USA Euroopast, nõrgestada Natot, seejuures aga miite nõustuda Nõukogude sõjavägede nõrgenstamisega. N. Liit ei taha otse konfronteeruda USA sõjaväejõududega. Kuna USA on tuumarelvade osas väga tugev, moodustab iga lahingu tegevus Ameerika vastu liig suure riski.

Kui aga USA Euroopast välja manööverdatakse, on see risk kadunud. Ning teatud olukorras võiksid siis Nõukogude vägede tungimised lääne riikidesse kõne alla tulla. Tänapäeva olukorras, kus kõik inimesed igatsevad rahu, oleks USA-le väga riskantne sõjaväeliste sissetungimiste vastu välja astuda tuumarelvadega".

Sellelt seisukohalt lähtudes, peab N. Liit ka oma poliitikat Ida-Saksamaa suhtes õigeks, kaitstes teda kõigest jõust terve ööänemaailma vastu ja saavutanud selles osas täieliku võidu.

Ida-Saksamaa (DDR) tunnustati täiesti sõltumatuks riigiks, tema valitsust (ja korda) tunnustasid kõik suurriigid läänes, eeskätt aga Lääne-Saksamaa ise, kes sel teel lootis parema vahekorra jalule-seadmist mõlema Saksamaa osa vahel.

Kuivõrd rängasti Brandt ja tema mõtteosalised seejuures eksisid, näitab igapäevane elu. On lihtsalt hale vaadata, kui rumalalt lääne-sakslased sisse kukkusid n.n. idalepingute allakirjutamisel N. Liidu, Poola ja teistega, võttes tõsiselt Moskva lubadusi ja ilusaid fraase. Ja seda "rahupoliitikat" jatkab Brandt oma abilistega ilusate kõnede abil edasi, lootes nähtavasti saksa rahva, eriti tööliste masside ja vasakpoolsete ekstremistide naiivsusele.

Täiesti süütud selles osas pole aga ka Põhja-Euroopa riigid, kus Brandt (Rootsis) ülistati taevani rahutoova ingline ja talle annetati (Norras) isegi Nobeli rahuauhind.

Kõik see peab Moskva plaanide järgi kaasa aitama Lääne-Saksa "sotsialiseerimisele" (enamlased ei tarvita sarnastel puhkudel kunagi sõna "bolsheviseerimine", millisel on halb maik: kõneldakse ja kirjutatakse ikka mingisugusest "sotsialiseerimisest") ja samas vaimus samade eesmärkide saavutamisele muus eeskätt Euroopas.

Viimane siht on muidugi Ameerika, selle kättesaamine aga nõuab palju aega ja vaeva ning ettevalmistusi, mis on juba käimas. Euroopa ise aitab viimase sihi saavutamisele Moskva poolt tõhusalt kaasa, püüdes — nagu n.n. "Watergate skandaali" puhul — teha, mis võimalik, et nõrgestada presidendivõimu ja Nixoni positsiooni.

Nüüd, kus USA-l on tõeliselt tugev ja ettenägelik ning osav president, katsutakse teda meeriklaste eneste ja paljude eurooplaste kaasabil kukutada.

Ühenduses selle ja teiste küsimustega puudutab autor ka korduvalt infiltratsiooniküsimust, mis omab ütlemata tähtsa osa Kremli võitluses lääne vaba maailma vastu. Muide näitas ju ka hiljutine IB-afäär, kui kaugele see infiltratsioon on jõudnud ka Rootsis ja missugused ringid seda kõigest jõust toetavad, pugedes "trükivabaduse" ja teiste sarnaste lööksõnade taha, millistest samad ringid tavaliselt ei taha kuuldagi, nimetades seda vabadust "kapitalistlikuks eelarvamuseks" ja "monopolkapitalistide relvaks töölisklassi vastu"!

Teiste küsimuste seas peatud autor pikemalt ka saksa ja teiste lääne rahvaste ülilõpilaste mässutegevuse probleemil ning ühenduses sellega "uue vasakpoolse suuna" ("Neue Linke") tekkimist, kus jällegi mängib peaosa N. Liidu KGB, mille kätte jooksevad kõik nilidid".

Ega sellest ei tohi sakslased ise palju avalikult kirjutada või õigemini seda ei trükita. Moskva ei näe seda heameelega ning praegune Saksat valitsev poliitiline grupp eelistab nähtavasti bolshevike kiitust saksa rahva heaolule ja rahulikule tulevikule. Sama KGB käsi pole ka autori arvates puhas terroristlike gruppide tekkimisel Saksas, nagu seda oli enne tema kahjutuks tegemist n.n. Baader-Meinhofi jõuk, kellele anti "head nõu" ja muidugi raha enamlaste poolt. Kõik saksa tööliste "elutingimuste parandamiseks"!

Püütakse mustata ka saksa praegust sõjaväge, mis on Moskvale suures suureks pinnaks silmas, moodustab tema ju Euroopa riikides kõige tugevama kaitse.

OSKAR ANGELUS

Soome Talvesõja kaotused selgitatud

TAMPERE (Aamulehti) — Major Anssi Vuorenmaa on koostanud Sõjateaduse instituudile selgituse kaotuste kohta Talvesõjas ja on selle ühtlasi avaldanud ka kadettide lehe — Kadettikunnan Kylkirauta-lehti — k.a. 4. numbris. Uurimuse aluseks on kol. H. Roosi ja major E. Sude koostatud statistika. Uuritavaks on olnud sõjategevuse ajal asetleidnud kaotused, kusjuures ei ole arvesse võetud neid, kes pärast Moskva-rahu surid haiglais.

Esitatud andmeist nähtub, et ohvitseride kaotus langenutena oli Talvesõja ajal suhteliselt teistest märgatavalt suurem. Aga ohvitsere sai seevastu vähem haavata kui allohvitsere ja lihtsõdureid. Talvesõda nõudis langenutena 1032 ohvitseri, 3682 allohvitseri ja 14 862 lihtsõdurit. Kokku seega 19 576 sõjaväelast.

Major Vuorenmaa järgi jäi Talvesõjas kadunuks 75 ohvitseri, 397 allohvitseri ja 2801 lihtsõdurit — kokku 3273 sõdalast. Raskesti haavatute arvud on vastavalt: 510, 2891 ja 13 036 — kokku 16 437. Kergesti haavatuid on vastavalt: 977, 4494 ja 21 649 — kokku 27 120 meest.

Üldkaotused, kuhu arvestatakse ka kadunud ja haavatud, olid 2594 ohvitseri, 11 564 allohvitseri ja 52 384 lihtsõdurit. Seega ühtekokku 66 406 sõjaväelast.

Major Vuorenmaa kokkuvõtust ilmneb, et liikuva väliarmee tugevus Talvesõja ajal oli 340 000 meest. Kogu kaotussumma (66 406) on nõnda siis ligikaudu 20 %. Vuorenmaa peab kaotust suureks, kuid meenutab samas, et sellest enam kui kolmandik olid kergesti haavatud, kelledest osa siirdus varem või hiljem rindele tagasi.

Kui tõeliseks kaotuseks pidada langenud, kadunud ja raskesti haavatud, kokku 39 300 meest, siis on kaotusprotsendiks vaevalt 12. (EPL/Mr).

Bussiootaja jäi auto alla

MONTREAL (VE) — Montrealis sai 28. detsembril liiklusõnnetuses surma 53-aastane Armas Onton.

Tulnud hilja öösel töölt, sõitis talle bussipeatusse minnes peale mööduv auto, milline jätkas sõitu. Pealtnägijaid ei olnud ja Onton leiti alles hommikul tee äärest surnult. Teda jäi leinama abikaasa.

TV Fredag

FREDAG 25 JANUARI TELEVISION 1

Skol-TV:

10.00 Switch on! 17. Lågstadiet.

10.10—10.30 Bildens språk. 2. Bildmakare. Högstadiet. Textat.

12.20—12.40 Studieorientering — att välja tillvalsämne. Mellanstadiet.

13.10—13.30 Naturkunskap. Färg. 5. Endogena och exogena processer. Gymnasiet.

14.00—14.20 Verkstadsindustrin genom kameraögat. Färg. 4. Ny tid — nytt arbete. Gymnasiet.

14.30—14.50 Lärarprogram: Musik 5, åk 5.

16.30—16.55 Halvfem: Naturmagasin — ett sånt djur. Färg. För djurdiggare i alla åldrar med Nils Linnman, gässen i Smålands Gällaryd och konstnären Karl-Axel Pehrson med alla märkliga skalbaggar.

17.25 Tapahtumia. Aktuellt magasin för finskspråkiga.

17.55 Meddelanden.

18.00 TV-nytt, väder.

18.05 Till häst — 13 ridlektioner med TV. Färg.

18.30 Sveriges magasin. Färg.

19.30 All vår början — sovjetisk film från 1971. Regi: Gleb Panfilov.

I rollerna: Inna Tchurikova, Leonid Kuravljov, Valentina Telitchkina.

21.00 Aktuellt, väder.

21.30 TV-nytt.

21.35 Aktuellt special. Färg. Oppositionens motioner till riksdagen.

22.05—22.45 Peret — något spanskt över det hela. Färg. Musikalisk verklighetsflykt till Ibiza med den spanske sångaren Peret och dansarna Franky, Barry, Susan, Patricia och Lise.

FREDAG 25 JANUARI TELEVISION 2

16.55 Stora skälvan. Färg. Familjeserie av Leif Krantz. 2. Falkarna. Tor berättar om en skakande upplevelse på ett falkberg. Textat.

17.25 TV-nytt, väder.

17.30 Lek med ord, begrepp och siffror med Magnus, Brasse, Eva och dockorna Knysten och Fräs. Färg.

18.00 Indianer i Amazonas av Torgny Anderberg och Rolf Blomberg. Färg. 2. I en campaby hålls det första stora politiska mötet bland Amazonas indianer. Vid detta möte, som får ett dramatiskt förlopp, dras riktlinjerna upp för den begynnande frihetskampen.

18.39 Kejsarens spion. Färg. 3. I de stilla vattnens rike.

I rollerna: Jacques Fabbri, Andrée Boucher, Roger Carel, William Sabatier m fl.

19.20—19.30 Sydnytt, Västnytt, Mittnytt, Nordnytt, Allehanda.

19.30 Rapport med väder.

20.00 Kvällsöppet. Färg.

20.30 Är det landskap du gör, Bengt Olsson. Färg. Hur en värmländning lyckades få smycka 1 500 kvm Parisväggar.

21.00 Men pappa då — engelsk komediserie med Patrick Cargill. Färg.

21.25 Anslagstavlan. Färg.

21.30 Dong Phong — fransk skildring av livet i en nordvietnamesisk by bortom stridslinjerna.

22.25—22.30 TV-nytt, väder.

• Leinateated

†

Vaikselt lahkus igavesele unele meie armas ema ja vanaema

Elisabeth Rosen

Sünd. 23.1.1880 Pärispeal
Surn. 16.1.1974 Stockholmis
Valusas leinas

POJAD PEREKONDADEGA
Rootsis
POJAD PEREKONDADEGA
Eestis ja USA-s
VEND PEREKONNAGA
ja
SUGULASED
Kodumaal

– – –

Matusetalitus toimub esmaspäeval, 28. jaanuaril kell 14.00 Uppståndelse kabelis Metsakalmistul.

†

Armast venda ja onu

Martin Manitski't

mälestavad sügavas leinas

MAALI lastega
OLGA lastega
VOLDEMAR perek.
IDA abikaasaga
SALME abikaasaga
JOOSEP
HILDA LASTEGA
kodumaal

Tublit eestlast

Cand. jur.

Jüri Poska't

mälestavad

GÖTEBORGI PÕLLUMEESTE KOGU
ALINGSÅSI PÕLLUMEESTE KOGU
EPK ROOTSI ESINDUS

Preester

Jüri Poska't

mälestab leinas

HALMSTADI EESTI ÅP. ÕIGEUSU KOGUDUS

Eestis on surnud Alvine Kornel, n-na Noor, sünd. 13. aprillil 1898, kes maeti 16. detsembril Suure Jaani kalmistule. Kadunu oli omaaegse ministri ja hilisema ETA (Eesti Telegraafi Agentuur) direktori Karl Korneli abikaasa.

Torontos suri 25. detsembril pärast pikemat haigust Vabadusristi kavaler kapten Arthur Raag, sünd. a. 1893. Vabadussõjas oli ta suurtükiväe patarei ülemaks. Pagulasena saabus Rootsi, kust siirdus edasi Torontosse.

†

Naabrit kodukülast
Ihasalust

Gustav Tomander'it

mälestavad

AUGUST LIIV
EVALD OTS
LEONHARD PÄRG
ARVED WAHER
VOLDEMAR WAHER
perekondadega

†

Endist Neeme Kalameeste Ühingu juhatuse liiget

Gustav Tomander'it

mälestavad

EINART NEEM
OSKAR MARTEN
Göteborgis
ALBERT MARTEN
Kanadas

– – –

Puhka rahus!

Rühma liiget

Jüri Poska't

mälestab leinas

RAHVUSLIK PAREMPOOLNE RÜHM

Südamlik tänu kõikidele sõpradele ja tuttavatele, kes

Joonas Kiibus't

tema viimsele teekonnale saatma tulid, tema hauda rohkete lillede ja pärgadega ehtisid.

LEINAJAD LAPSED

Ahlmark . . .

Algus lk 1

vastav produktsioonitoetuse jagamise nõudeile või ei (kaks liiget kirjutasid reservatsiooni EPL kasuks).

Küsimus oli üleval riigipäeval 14. märtsil möödunud aastal, kuskuures selgus, et mõiste "üldine uudistelehT" määruses eeldab, et kõik rootslased peaksid saama lugeda ajalehte, s.t. et ta peaks ilmuma rootsi keeles.

Kõik riigipäevali'kmed, kes selles küsimuses sõna võtsid, ei pidanud õigeks sellist seisukohta. Sealjuures ei selgunud aga samavõrra, miks Presstödsnämnden oli asunud seisukohale, et EPL ei konkureeri ühegi teise ajalehega. Per Ahlmark leiab, et ka siin ilmselt on mõeldud sellele, et kuna leht on eestikeelne, siis ta printsiibis ei ole konkurendiks rootsi ajalehtedele.

Selle tõlgenduse pädevust kinnitas ka riigipäevaliige Winberg, üks Presstödsnämndi liikmeid ja reservante selles küsimuses. Per Ahlmark ütleb oma esildises:

– Presstödsnämndi mõlemad tagasilükkamise motiveeringud tuginevad järelikult sellele, et EPL ilmub teises ja mitte rootsi keeles. Kui EPL ilmuks identsetes olukordades rootsi keeles. Kui EPL ilmuks identsetes olukordades rootsi keeles, oleks ta saanud produktsioonitoetust nii 1972 kui 1973. Väide, nagu see juhtus eelmisel riigipäevavaidlusel, et ajalehe keel ei mängi mingit osa, on seega eksitusse viiv.

Riigipäev on annud juhendid keeleliste vähemuste ja sisserännugruppide kohtlemiseks, olles sealjuures deklareerinud, et nende rootsistamine ei ole eesmärgiks ja et neile tuleb võimaldada ühel alusel rootslastega ühiskondlikke eeliseid.

"Seda silmatorkavam on," ütleb Per Ahlmark, et üks rootsi ametasutus – Presstödsnämnden – püüab diskrimineerida just seda sissetulnud rahvusgruppi, eestlasi, kes parimini on teostanud eesmärgi ühinemiseks rootsi ühiskonda omaenda kultuurilise identsuse säilitamisega.

Sama tähelepanuväärt on, et mõlemate suurimate riigipäevaerakondade, sotsiaaldemokraatide ja tsentrumi, esindajad ei mõista, et selle küsimuse käsitlus on kahjustanud paljude rootsi kodanike usaldust ühiskonna vastu, kes on Rootsi tulnud sisserändajatena või on nende lapsed.

Meie ei saa nõuda, et meie hukkamõist etniliste gruppide diskrimineerimisele teistes maades võetaks tõsiselt nii kaua kuni meie ise lubame erikäsitlust keelelisel või kultuurilisel alusel siin maal.

Pressitoetuse määruses ei leidu midagi, mis takistaks produktsioonitoetuse andmist Eesti Päevalehele – vastupidi tuleb küsimuse alla seada, kas Presstödsnämnd ei ole oma tagasilükkamisega eksinud määruse vastu.

Konstitutsioonikomisjon asus seisukohale, et produktsioonitoetust põhimõtteliselt tuleks anda ka ajalehele, milline ei ilmu rootsi-keeles, kui ta muidu üldiselt vastab tinginustele, luid lükkas toetusettepaneku tagasi, viidates asjaolule, et 1972 aasta Pressutredning võtab selle küsimuse üles.

1972 aasta Pressutredning aga lükkas Eesti Päevalehe palve asja arutamiseks kiirendatud korras. Ajalehtede teateil kavatseb Pressutredning esitada oma ettepanekud alles 1975. Seega peab praegune Eesti Päevalehe diskrimineerimine jätkuma veel 3–4 aastat enne kui mingi ettepanek Pressutredningi poolt võiks muuta olukorda, lõpetab Per Ahlmark motiveeringu oma esildises.

"Klassiteadlikud" Ukraina jaanalinnud

NEW YORK (VES) – USA loodusteadlik ajakiri "International Wildlife" toob oma novembri-detsembri kaksiknumbris alljärgneva huvitava artikli pealkirja all "Jaanalinnud Ukrainas". Seal kirjutatakse:

Aafrika jaanalinnud ja Austraalia emud on hästi kohanenud Ukraina steppides, kuhu neid katseliselt toodi kümmekond aastat tagasi. Viimased kaheksa aastat on nad hoogsalt pesitanud vabas looduses ja eriti jaanalindude arv on nüüd seal märkimisväärne. Ainult mõnel erakordselt külmal talvel oli esialgselt vaja neile pakase kaitseks loodusteadlaste poolt ehitada teatavad hütid, kuid viimastel aastatel pole sedagi vaja olnud ja linnud elavad ning siginevad ilma, et inimesel oleks vaja ennast kuidagimoodi nende ellu sekkuda.

Jaanalindude juures on siiski ilmnenud teatav erilaadus, võrreldes nende eluviisidega Aafrika vabaduses. Nimelt ennased jaanalinnud pärast innukat munemist kaotavad erilise huvi haudumiseks ja noorte kasvatamiseks, milline tegevus jääb siis eranditult isa t hooleks.

Ja isased teevad seda siis h väga hoolikalt ning püüdlikul mille tõttu lindude järelkasv protsent on isegi suurem kui Aafrikas, kus nende munade ja noorte peale on maiad teatavad kohalikud loomad ja isegi teised linnud.

Põlistele Ukraina elanikele uudsed linnud muidugi on hämmastavaks uudiseks. Nii vestab üks kohalik möistujutt uudsete lindude arvel järgmist.

Eakas ukraina talupoeg jalutades stepis näeb jaanalinde noorte karjaga endast mööda kihutavat. Õigeusklik mees lööb risti ette ja pomiseb: "Vaata nüüd, mida kõike jumalavallatud bolshevikud ära ei tee! Nüüd on juba järg meie tibukeste käes! Oh mu jumal, häbi, mis häbi!"

See on esimest korda, kus mainitud ajakiri esitab anekdoodi.

A.S.

• Pressi-tsitaate

KAHTESORTI SÕJAROIMATID

New Yorgi "Vaba Eesti Sõna" märgib UNO otsuse puhul tugevdada rahvusvahelist koostööd sõjaroimarite jälitamisel ja kohtu ette toimetamisel:

"Sõjakuritegijate küsimuse üles tõtsmine UNO poolt on ilmselt kooskõlas N. Vene poolt viimasel ajal forsseeritava aktsiooniga kommunismivastaste pagulaste süüdistamiseks sõjakuritegudes, nende väljanõudmiseks asukohamaadest või häirimiseks ülekuulamiste ja vahest koguni protsessidega.

N. Vene survel on teised riigid korduvalt pikendanud 2. maailmasõja ajal toime pandud sõjakuritegude aegumise tähtaega ja praegune staatus ei näe üldse ette kindlaksmääratud tähtaega, mille möödumisel sõjakuritegijaid enam kohtu ette tuua ei saa.

Nagu igal malgal on kaks otsa, nii peaksid sõjakuritegijate kohta kehtestatud seisukohad, alates Nürnbergi sõjatribunali otsustest kuni UNO ennejõuluste eeskirjadeni kälma mitte üksi natsidest ja fashistidest sõjakuritegijate kohta, vaid nende alla, s.t. vangi möistmisele ja ka poomisele peaksid kuuluma ka kommunistidest massimõrvarid, kellest osa Staliniga eesotsas on küll juba hauas, aga enamus mängib Kremlis nõukogude valitsust või rõhub nõukogude elanikkonda mitmesuguste riiklike asutuste funktsionääridena.

Reaaloludega arvestades ei ole väljavaateid, et N. Vene või tema vasallriikide kommunistidest sõjakuritegijaid saaks tegelikult rahvusvahelise kohtu ette tuua ja nende tegudele vastavalt karistada. Küll aga on võimalik seda küsimust avalikkuses üles tõsta, ajaloolisi fakte ette tuua ja näidata ka seda, mis Moskva rahvasterõhujad ja nende käsilased tegid Eestis.

USA eesti organisatsioonid eesotsas Eesti Rahvuskomiteega astuvad selleks selgutustööks vajalikud sammud"

– – –

Tallinnas suri 24. novembril Niina Kõrgesaar.

New Orleansis suri 20. detsembril dipl. ins. Karl Sibul, sünd. a. 1904 Tallinnas. Kodumaal oli ta Tallinna linna trammi- ja bussiosakonna direktoriks. Pagulusse saabudes oli ta eestlaste esindajaks Briti tsoonis Saksamaal. Asus hiljem USA-sse.

USA-s suri end. sõjaväelendur Valerian Sontak, sünd. 9. jaanuaril 1904.

ÕIENDUS

Artiklis "Eestirootslaste kaitsekirjadest" 24. nov. Eesti Päevalehes (lhk. 8) on juhtunud paar kahetsetavat trükiviga:

1) Neljandas reas ülalt tuleb ordumeistri "Johan Wolthus van Merse" asemel lugeda: "Johann Wolthusen von Herse",

2) Kolmandas tekstijärgus tuleks lause "1563 vallutasid rootslased Lihula ja 1566 Saaremaa" – asendada alljärgnevaga: "1563 vallutasid rootslased taani Saaremaa aadlikest garnisonilt tagasi Lihula, mis viimastele oli üle antud viimse Liivi Ordumeistri ja Kuramaa hertsogi Gotthart Ketleri poolt ning võtsid 1566 ette rõõvkälgu Saaremaale, leppides maa rüüstamisega ja pöördusid Kuresaare linnalt põletamise-rüüstamise ähvardusel saadud kontributsiooniga mandrile tagasi. Saaremaa läks Rootsi võitluseta üle alles 1645 Brömsebro rahulepingu tagajärjel Taani-Rootsi vahel".

– – –

Lepe . . .

Algus lk 1

Kokkulepe on tekitanud proteste nii Iisraeli avalikkuses kui ka Süürias. Süüria, kes keeldus vaherahu sõlmimast, olevat Egiptust süüdistanud reetmises. Sellegipoolest suunduvad nüüd USA välisministri Kissingeri pingutused vägede eraldamiskokkuleppe sõlmimiseks ka Süüria ja Iisraeli vahel Golani-mägedes.

Üldiselt arvatakse et kokkulepe Iisraeli ja Egiptuse vahel sisaldas üksikasju, mida ei ole avaldatud.

Ilmusid:

Bernard Kangro

Puu saarel on alles Romaan

Hind: köites kr 32:– brosh. kr 24

Kalju Lepik

Verepõld

Luuletused
Hind: kr 19:50

Eesti Kirjanike Kooperatiiv
Fack 1, 220 03 Lund
Postgiro 43 37 71–3

Vaba eestlaskonna informatsioonileht

EESTI PÄEVALEHT

Ilmub kolmapäeviti ja laupäeviti

VÄLISKOMMENTAAR

Ohustatud heaolu

USA informatsiooniteenistuse publikatsioonis USA Document on tagantjärele avaldatud president Nixoni kirjad 9. jaanuarist, et katsuda leida lahendust praegusele ölikriisile. Esimene neist on saadetud kaheksa suurema ölitarbiva maa — Kanada, Suurbritannia, Saksa Liiduvabariigi, Prantsusmaa, Itaalia, Jaapani, Hollandi ja Norra — valitsusele.

Kirjas nelle üteldakse, et olukorra areng rahvusvahelise energia alal on öli tarbivaid ja tootvaid maid viinud ajaloolisele teelahkmele, kus maailma rahvad seisavad põhjapaneva otsusevõtmise ees, millel võib olla sügav mõju rahvusvhaelise poliitilise ja majandusliku suhtlemise laadile käesoleva sajandi lõpuni.

Praegune olukord energia alal ähvardab vallandada poliitilisi ja majanduslikke jõudusid, mis võivad põhjustada suuri ja parandamatuid kahjusid heaolule ja stabiilsusele maailmas. Kaks teed on meile avatud, ütleb president Nixon edasi. Me võime käia omi eriteid, kus väljavaateks on progressiivne eraldumine, kahanev vastastikune võltuvus ning suurenev poliitiline ja majdnsulik konflikt.

Selle asemel võime aga toimida ühiselt, laiendades üksmeelt ja koostööd kogu inimsoo heaks — ühesuguselt tootvatele ja tarbivatele maadele. Need mõtted olid mööduandvad juba siis, kui välisminister Kissinger möödunud detsembris Londonis peetud kõnes esitas kava aktsiooniprogrammiks, kus tarbijad ja tootjad ühiselt kaaluksid maailma energia vajadusi viisil, mis rahuldaks nii tarbivate kui tootvate maade õiguslikke huvisid.

Esimese sammuna selle kavandi teostamiseks kutsub president Nixon öli suuremate tarbijatena haeksat eelnimetatut tööstusmaad nõupidamisele välisministrite tasemel Washingtonis 11. veebruaril või muul kuupäeval selle ümber. Nõupidamisel tuleks esmalt analüüsida praegust olukorda ja teha sellest järeldusi, mis oleksid aluseks tarbijate aktsiooniprogrammi väljatöötamisel.

Nixon tähendab sel puhul edasi, et suuremaid tööstusliikke ölitarbivaid maid konverentsile kutsudes on ta tälesti teadlik, et energia probleem on elulise tähtsusega kõigile tarbivatele maadele, eriti nelle arengumaailmast, kellede lootus paremale elule on otseselt sõltuv mööduandev ka välisministrite konverentsil Washingtonis, mis on esimeseks ühiseks pingutuseks rahvusvahelise energia ja sellega seotud majanduslike probleemide korraldamisel.

President Nixoni teine kiri on samal ajal saadetud öli tootvate maade valitsustele. Adressaatideks on Abu Dhabi, Alzheeria, Ekvadoor, Gabon, Indoneesia, Iraan, Iraak, Kuwait, Liibüa, Nigeeria, Qatar, Saudi-Araabia ja Venetsueela.

President Nixon teeb nelle teatavaks tähtsamate ölitarbijate kokkukutsumise Washingtoni 11. veebruaril eesmärgiga kokku kõlastada nende seisukohti ettevalmistusena võimalikule tarbijate ja tootjate konverentsile, mis korraldaks uut vastastikku soodsamat suhtlemist rahvusvahelise energia ja sellega seotud majanduslike probleemide lahendamisel.

Nixon rõhutab, et värskemad sündmused on esile tõstnud energia tohtut tähtsust rahvusvahelises majanduses. Tõsised häired majanduslikus elus, olgu need tingitud õlipuudusest või suurtest hinnatõusudest, võivad osutuda ühesuguselt laostavateks nii tarbijatele kui tootjatele.

Öli importeerivad riigid on eluliselt huvitatud korraldustest, mis kindlustaksid küllaldast õlivarustust mõistliku hinnaga. Öli tootvad riigid omakorda on huvitatud sellest, et kindlustada sobivat tasu ja öli ratsionaalset tarvitamist, silmas pidades seda, et allikad pole uuendatavad.

Järelikult, nagu välisminister Kissinger oma kõnes Londonis möödunud detsembris märkis, peab USA vajalikuks kogu asja kiiresti arutamisele võtta. Nüüd algatust võttes teeb USA seda lootuses astuda konstruktiivset ja positiivset sammu kooskõlas rea õliriikide poolt avalikult kuulutatud sooviga korraldada otstarbekohast suhtlemist tootjate ja tarbijate vahel.

President Nixon loodab, et see tuleb toime ning kõrvaldab ohu maailma heaolule.

A.K.

• Ameerikast

Richard Nixon nimetas uueks kohtuministriks Ohio osariigi republikanist senaatori William B. Saxbe. Senaator loeti liberaaalide hulka kuuluvaks ja ta on korduvalt kritiseerinud poliitikat, ka Vietnami sõja küsimustes.

Põllutööminister Earl Butz avaldas, et valitsus on kaalunud toiduainete väljaveo lõpetamist araabia riikidesse, mis on katkestanud öli müümise USA-le, kuid esialgul on jäädud äraootavale seisukohale, kuna Nixon loodab õlikriisi lahenemist.

USA koos kuue Euroopa riigiga lõpetasid viis aastat kestnud kokkuleppe, mille põhjal lepinglased ei müünud kulda vabal turul. Nüüdsest peale võidakse kulda müüa ka vabaturu hinnaga, mis oli kord 125 doll. untsilt, kuid nüüd on langenud alla 100 dollari.

Ford Motor Company Detroidis laskis töölt lahti 2546 töölist, kuna bensiinikriisi tõttu on suuremate autode ostmine vähenenud. Detsembri ja jaanuari jooksul ennustatakse 150 tuhande autotöölise tööta jäämist.

Senat võttis vastu seaduse, millega sotsiaalkindlustuse rendist suurendatakse 11. prots. võrra ja pensionil olijad saavad teenida lisa kuni 3 tuhat doll. aastas.

• Refleksioone

HARALD EDELSTAM esindab Rootsi diplomaatia uut koolkonda, kes võtavad iseseisvaid seisukohti ja sellega "sisustavad" Olof Palme uut mõistet neutraliteedist, mis ei takista seisukohti võtmast. Liigutavaimaks näiteks oli sliski suursaadik Öberg Hanois, kes mitte ainult ei kaitsnud kommunistlikus Põhja-Vietnamis Rootsi, vaid ka kohaliku rezhiimi huvisid — mitmel korral luuletustega ja avalike esinemistega.

Kadunud Östen Undén võis oma pensionäripõlves nende ja neutraliteedi pärast suurt muret tunda. Aga tema vananenud vaated diplomaatiale ja neutraliteedile vaevalt leiaksid enam vastukõla tema endagi erakonnas.

Helsingborgs Dagblad vaatles mõne päeva eest Edelstami humaanset tegevust Tshiili pöörde ajal, mis lõppes tema väljasaatmisega ja kahe maa vaheliste vahekordade tunduva halvenemisega, eriti selle pärast, et suur osa Tshiili kommuniste said võimaluse elama asumiseks Rootsi.

Teatavasti võttis neid massiliselt vastu ka Kanada, kus opositsioon valjult protesteeris kartuses, et sisseveetav element pikemas perspektiivis võib senist idülli otsustavalt muuta (proov anti Quebecki separatistide mõrvadega, kes osutusid kommunistideks) — siin Rootsis on vaikitud sisseränanute meelsusest ja esile on tõstetud vaid humaanset külge. Ja seda humaansust, mille eest Edelstam nii südilt võitles, kiidab ka Helsingborgi ajaleht, tuletades aga meelde, et Rootsi suursaadikust sai reisiga Kuuba kommunistliku diktaatori Castro juurde, kes teda Kuuba kangelaseks tembeldas, ühekülgne poliitiline kuju.

Ja leht küsib, mis juhtub siis, kui Edelstam, keda kommunistlikud riigid on nii ülistanud, järgmisele ametkohale just Moskvasse satuks, kas ta ka seal tegutseb sama suure energiaga Solzhenitsöni, Sahharovi ja kõigi vanglatesse, orjalaagritesse ja vaimuhaiglatesse paigutatute humaanseks abistamiseks? Küsimus on omal kohal, sest Edelstamil näikse just praegu Moskvas olevat lai tööväli.

SOLZHENITSÖNI RAAMAT orjalaagritevalitsusest GULAG-ist põhjustab lääne ajakirjanduses rohkeid lugejakirju. New York Timesist torkasid paar silma just selle poolest, et seal Nixonile rohkem kui Watergate skandaali pahaks pannakse just reisi Moskvasse ja lähedase koeksistentsi alustamist.

Näit. ütleb Alice H. Mangan, et kaubavahetuse laiendamine kommunistidega, kelle politika kunagi pole muutunud, on suurimaks poliitiliseks rumaluseks: "Meie anname neile tööriistad meie endi matmiseks". USA ei oska ajaloost midagi õppida. Selepärast juhtuski, et ameerikalased ise pikendasid oma söda Vietnamis, varustades vastast väsimatuilt üle Venemaa . . .

Robert H. Dodge samas on tähele pannud New York Timesi artiklit, kus käsitletakse kavatsust alustada uut natsijahti USA-s, mis oli sattunud ühele leheküljele Solzhenitsöni orjalaagri-romaani tutvustamisega, kus m.h. jutustatakse läänelitlaste poolt sundrepatrieeritud end. Vlassovi armee sõdurite saatusest nendes surmalaagrites.

Dodge kahtlustab, kas ka nüüdne jaht ei ole inspireeritud Kremli poolt, kes kõiki oma vastaseid tavatseb tembeldada natsideks ja sõjaroimariteks ja kes nüüd kasutab ära uusi soojemaid vahekordi Washingtoniga. Ta loodab, et USA-Vene lähenemine enam ei produteeri uusi "Vlassovi-mehi", keda tuleb välja anda.

MEIE ENDI, s.t. eesti pagulaskonna hulgas, hakkab esinema teistsorti N. Liidu ümberhindajaid. Juttu on olnud pagulaseestlaste kaastööst kommunistlikele lehtedele, intervjuudest meile endile saadetavatele propagandalehtedele, propagandaks kasutatavate broshüüride kirjutamisest ning koeksistentsist okupatsiooni poliitiliste korüfeedega ja politrukkidega. Nüüd olevat isegi paar endist põgenikku Rootsi-N. Liidu sõprusühingu aktiivliikmed.

Kulmu kergitades oleme võinud mitmel korral "Kodumaa" veergudel lugeda Stockholmi-arsti Harald Keilandi tänukirju, milles ta otse araablase kombel maani kummardab okupantide kui ka Moskva "rahuarmastuse" ees, mis on kindlustanud tema arvates ka eesti rahvale rahu (pax sovjeticum) ja mis muretseb kogu maailmarahu eest "rahujõudude ülemaailmse" kongressi kaudu. Rootsi on vaba maa. Ka sellisele otse pühale lihtsameelsusele.

JA KAS EI OLNUD PIKANTNE ka see, kui nendele e e s t l a s t e l e, kes okup. Eestist tulnud kirjanikuga kohtamiseks kogunesid N. Liidu siseministeeriumile (tavaliselt lühendatud MVD-ks ja allorganiks KGB-ks) alluva Inturisti Stockholmi büroosse, kuid neile väljumisel ootavate r o o t s i noorte poolt Demokraatlikust Alliansist kätte torgati lend lehed sinimustvalge lipuga peal ja rootsikeelse kirjeldusega, kuidas Eesti Vabariik hävitati ja mis on juhtunud eesti rahvaga vene okupatsiooni all.

Ilmselt arvasid nad, et vähemalt nendele eestlastele, kes käivad n.ü. vene pinnal, on vaja minevikku meenutada.

KJ

Kohaliku elu

STOCKHOLM

Eesti keele õppering

Rootsi Eestlaste Esinduse ruumides toimub juba teist aastat eesti keele õpperingi kutselise õpetaja töö kristjan Meikopi juhatusel. Sealjuures toimub eesti keele õppimine võõrkeelena rootsikeelse õpiku järgi, mis teeb asja kergeks ka väheste eelteadmistega õppijaile. Nii ongi grupis ka mitte-eestlasi, kes olles abielus eestlastega soovivad eesti keelt ära õppida.

Õppering töötab esmaspäeviti kella 17.00—18.30 Rootsi Eestlaste Esinduse ruumides Sandhamnsgatan 1.

Registreerida võib õpperingi juhatajale isiklikult telefonil 83 71 17 või ka Esinduse telefonidel 67 70 32 ja 67 70 53.

STOCKHOLM

Kooride ball

Laupäeval, 26. jaanuaril kell 19 toimub Stockholmi Eesti Nais- ja Meeskoori ühine ball Hotell Sheratoni pidusaalis.

Piletid ellmüügil tel. 88 97 53 — Elise Truuvet või 0758/14 841 — Lola Puusepp. Kõik teretulnud!

ELviine ja Walter Kimberg tegutsevad 1948-a. peale, mil nad Göteborgist lahkusid, misjonäridena Lõuna-Aafrikas Roodeportis. Nad jutustavad oma tööst eesti misjoniajakirjas Valged põllud nr. 43, 1973, mida välja annab baptisti misjonitoimkond Torontos.

INFORMATION FRÅN TRANSPORTNÄMNDEN

Kütusejaotus ajutiselt registreeritud sõidukitele

Alates 21. jaanuarist kehtib, et ajutise litsentsiga söidukite omanikud peavad andma sisse sooviavalduse kütusejaotuseks läänivalitsusse soovija kodukohaläänis.
Sooviavaldus tehakse blanketil DA 201 vastavalt DA 203.

TRANSPORTNÄMNDEN

On teie autol midagi viga?

Teeme igasuguseid autoparanduse töid. Helistage Mart Aasperele — tel. 34 88 80.

GB BILSERVICE
Tulegatan 51, Stockholm